

รัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์พิเศษ ภัทรศักดิ์ วรรณแสง

เค้าโครงการศึกษา

๑. คดีพิเศษตามรัฐธรรมนูญ

๑.๑ คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑.๒ คดีฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม

๑.๓ คดีเลือกตั้ง

๒. ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ(กฎหมาย
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

๓. พระราชกำหนด

๔. เอกสิทธิและความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญ

๕. สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

คดีเกี่ยวกับเอกสิทธิและความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาและ
ผู้เกี่ยวข้อง

ความหมายของคำว่า เอกสิทธิ

■เอกสิทธิ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554

หมายถึงสิทธิพิเศษที่ให้แกบุคคลโดยเฉพาะ

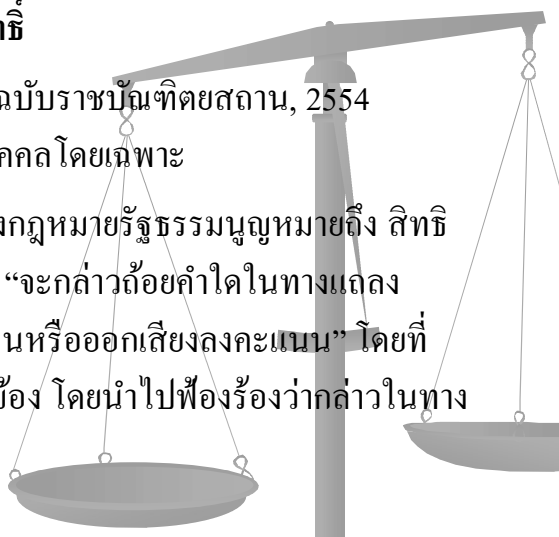
■เอกสิทธิ (privilege) ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญหมายถึง สิทธิ

เด็ดขาดของสมาชิกรัฐสภาที่ “จะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลง

ข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน” โดยที่

บุคคลอื่นจะสอดเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยนำไปฟ้องร้องว่ากล่าวในทาง

ใดๆ ไม่ได้

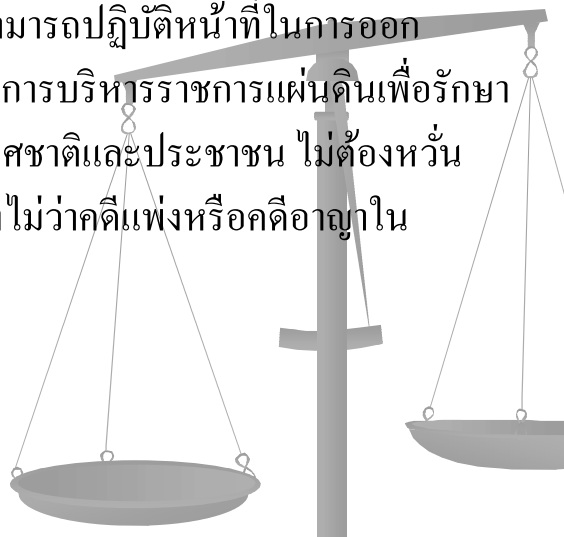

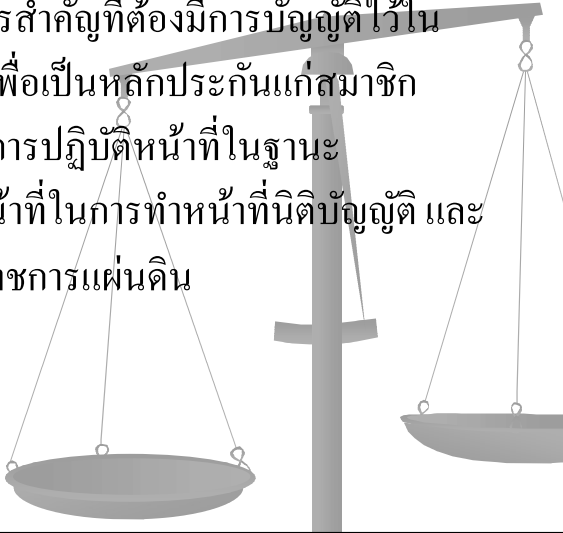
- การแถลงข้อเท็จจริง เช่น การยื่นกระทู้ถาม หรือเสนอญัตติ

เจตนารมณ์ของกฎหมาย

- เพื่อให้สมาชิกสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการออกกฎหมายหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน ไม่ต้องห่วงเกรงว่าจะถูกฟ้องร้องไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีอาญาในภายหลัง

-
- เอกสิทธิ์ เป็นหลักการสำคัญที่ต้องมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับเพื่อเป็นหลักประกันแก่สมาชิกสภาให้มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนราษฎรซึ่งมีหน้าที่ในการทำหน้าที่นิติบัญญัติ และควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน

-
- เมื่อเป็นเอกสิทธิ์ แล้วก็ไม่อาจนำเรื่องนั้นไปฟ้องร้องอีกตลอดไป แม้ว่าผู้ได้รับเอกสิทธิ์นั้นจะพ้นสภาพสมาชิกสภาไปแล้วก็ตาม
 - เอกสิทธิ์เป็นของสมาชิกสภา ไม่ใช่สิทธิส่วนตัวของผู้ นั้น ดังนั้นจะสละเอกสิทธิ์ไม่ได้

- ส.ส.พรรคฝ่ายค้าน อภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ในประเด็นต่างๆ เช่น การกระทำขัดกันแห่งผลประโยชน์ และ ร่ำรวยผิดปกติ, กระทำการละเมิดหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ ทำให้รัฐเสียหายอย่างต่อเนื่อง, ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ใช้อำนาจขัดต่อกฎหมาย และการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

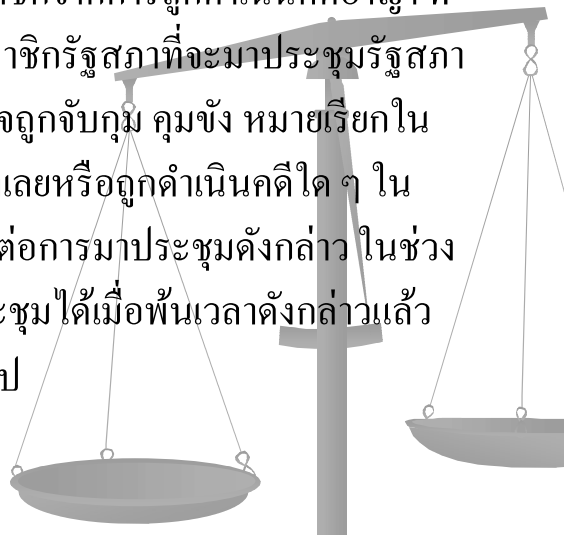
ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภา

ความคุ้มกัน (immunity) หมายถึง ความคุ้มกันที่รัฐธรรมนูญให้แก่สมาชิกรัฐสภาที่จะมาประชุมรัฐสภาตามหน้าที่โดยไม่อาจถูกจับ คุมขัง หรือดำเนินคดีใดๆ ในลักษณะที่จะขัดขวางต่อการมาประชุมเมื่อพ้นช่วงเวลาที่จะต้องมาประชุมแล้ว ความคุ้มกันจะหมดไป

- ความคุ้มกัน (Immunity) หมายถึง คอยป้องกันให้ปลอดภัย คุ้มครองให้พ้นจากบางสิ่งบางอย่าง เช่น คุ้มกันโรค คุ้มกันไม่ให้ถูกฟ้องร้อง (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

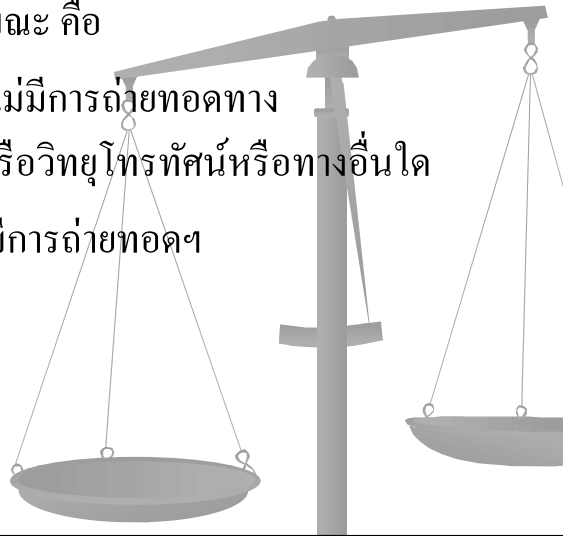
- ในความหมายตามรัฐธรรมนูญ ความคุ้มกัน หมายถึง ความคุ้มครองสมาชิกจากการถูกดำเนินคดีอาญา ที่รัฐธรรมนูญให้แก่สมาชิกรัฐสภาที่จะมาประชุมรัฐสภาตามหน้าที่ โดยไม่อาจถูกจับกุม คุมขัง หมายถึงเรียกในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือถูกดำเนินคดีใด ๆ ในลักษณะที่จะขัดขวางต่อการมาประชุมดังกล่าว ในช่วงเวลาระหว่างสมัยประชุมได้เมื่อพ้นเวลาดังกล่าวแล้ว ความคุ้มกันจะหมดไป

เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ

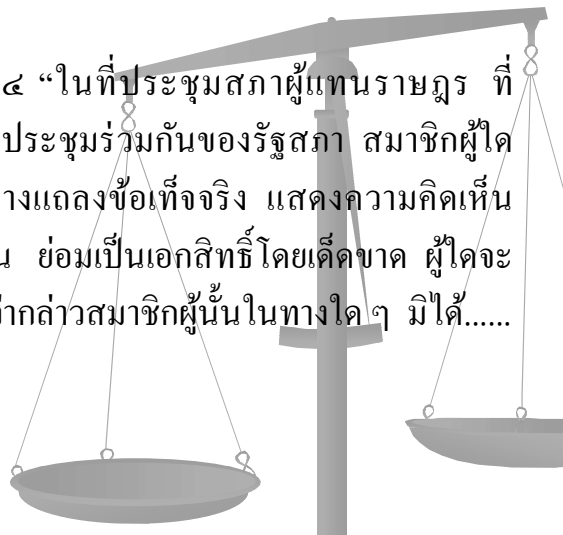
แบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. เอกสิทธิ์ในกรณีที่ไม่มีการถ่วงดุลทาง
วิฤกษ์กระจายเสียงหรือวิฤกษ์โทรทัศน์หรือทางอื่นใด
๒. เอกสิทธิ์ในกรณีที่มีการถ่วงดุลฯ

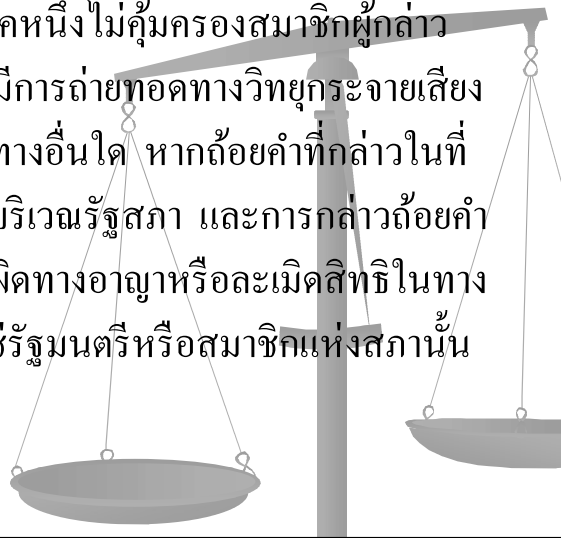
๑. เอกสิทธิ์ในกรณีที่ไม่มีการถ่วงดุลทางวิฤกษ์กระจายเสียงหรือวิฤกษ์โทรทัศน์

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๔ “ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่
ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใด
จะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น
หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะ
นำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้.....

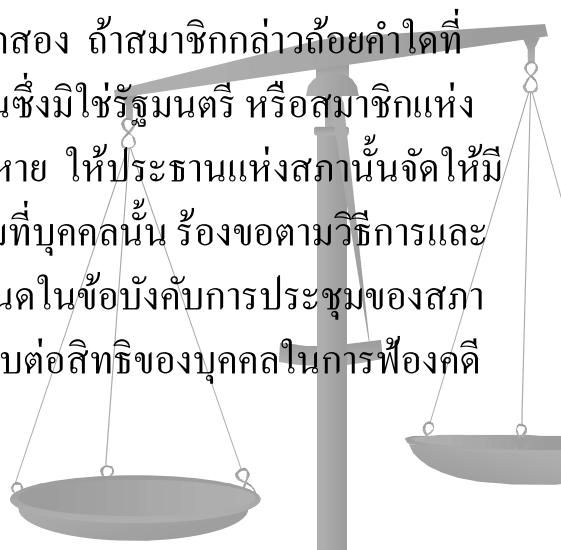
มาตรา ๑๒๔ วรรคสอง

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสถานนั้น

มาตรา ๑๒๔ วรรคสาม

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสถานนั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสถานนั้นจัดให้มีการโฆษณาชี้แจงตามที่บุคคลนั้น ร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสถานนั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

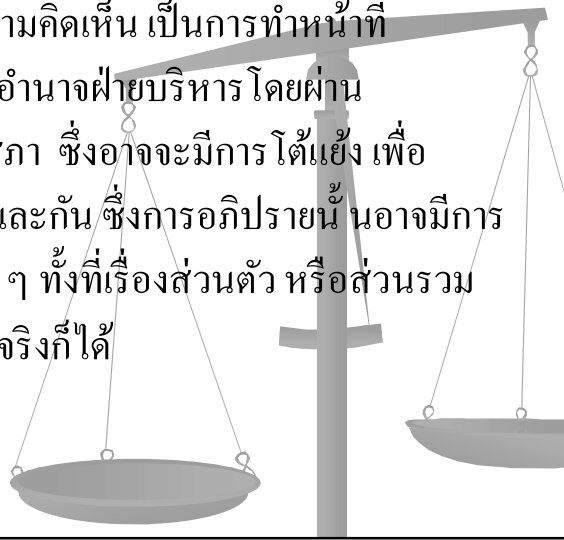

มาตรา ๑๒๔ วรรคสี่

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุม ตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคล ซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการ ถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด ซึ่งได้รับอนุญาตจาก ประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม

- การกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดๆมิได้ (แม้บางกรณีจะมีผู้ได้รับความเสียหายก็ตาม)

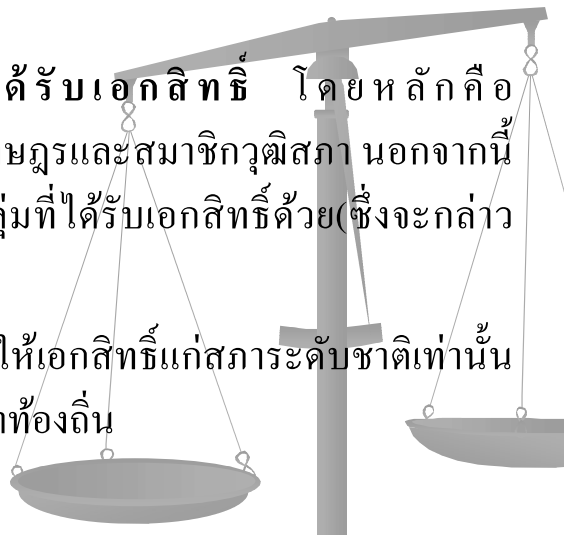
- การอภิปรายแสดงความคิดเห็น เป็นการทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลกับอำนาจฝ่ายบริหาร โดยผ่านกระบวนการทางรัฐสภา ซึ่งอาจจะมีการโต้แย้งเพื่อหักล้างเหตุผลซึ่งกันและกัน ซึ่งการอภิปรายนี้ อาจมีการพาดพิงไปถึงเรื่องอื่น ๆ ทั้งที่เรื่องส่วนตัว หรือส่วนรวม และอาจไม่เป็นความจริงก็ได้

เอกสิทธิ์ในกรณีที่ไม่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หรือทางอื่นใดมีลักษณะดังนี้

๑) บุคคลที่ได้รับเอกสิทธิ์ โดยหลักคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนี้ ยังมีบุคคลอีกบางกลุ่มที่ได้รับเอกสิทธิ์ด้วย(ซึ่งจะกล่าวต่อไป)

ข้อสังเกต รัฐธรรมนูญให้เอกสิทธิ์แก่สภาระดับชาติเท่านั้น ไม่ให้เอกสิทธิ์แก่สภาท้องถิ่น

เอกสิทธิ์ในกรณีที่ไม่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์
มีหลักเกณฑ์ดังนี้

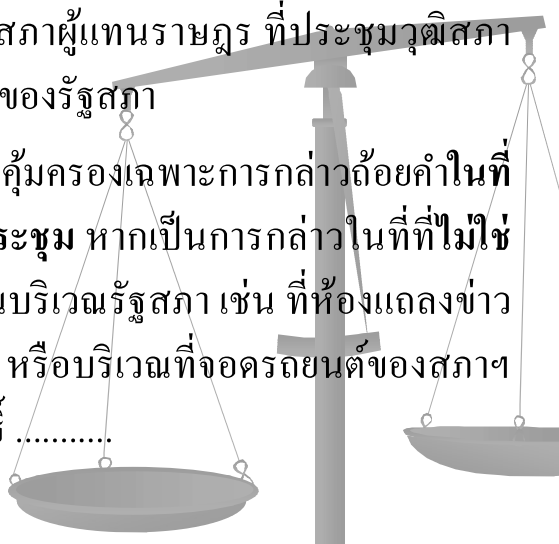
๒) การกระทำที่ทำให้ได้รับเอกสิทธิ์ ได้แก่ การกล่าว
ถ้อยคำในทางแถลงข้อเท็จจริง การแสดงความคิดเห็น
และการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภา ดังนั้นการ
ใช้ถ้อยคำหยาบคายอันมีลักษณะการดูหมิ่นเหยียดหยาม
หรือการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในสภา จึงไม่ใช่การ
กระทำที่ทำให้ได้รับเอกสิทธิ์

การกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาที่จะได้รับเอกสิทธิ์
ต้องเป็นการกล่าวโดยถูกต้องตามข้อบังคับและได้รับ
อนุญาตจากประธานสภาฯ ด้วย หากกล่าวโดยผิด
ข้อบังคับ หรือโดยประธานสภาไม่อนุญาต เช่น สั่งให้หยุด
พูดแล้ว ไม่ยอมหยุด ไม่ได้รับเอกสิทธิ์ ทั้งนี้เพื่อมิให้มีการ
ถือโอกาสจากการที่เป็นสมาชิกรัฐสภาใช้เอกสิทธิ์ไป
ในทางที่มีชอบ

๓) สถานที่ที่ได้รับเอกสิทธิ์

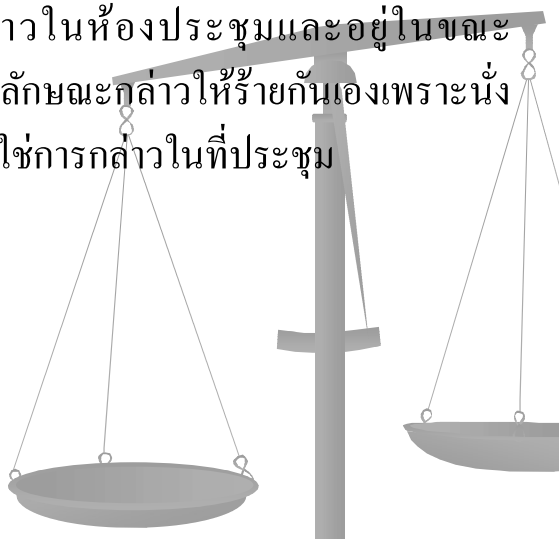
ได้แก่ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

เอกสิทธิ์ให้ความคุ้มครองเฉพาะการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมและในการประชุม หากเป็นการกล่าวในที่ที่ไม่ใช่ห้องประชุม แม้อยู่ในบริเวณรัฐสภา เช่น ที่ห้องแถลงข่าว ห้องโถง ห้องอาหาร หรือบริเวณที่จอดรถยนต์ของสภาฯ ย่อมไม่ได้รับเอกสิทธิ์

๓) สถานที่ที่ได้รับเอกสิทธิ์

.....หรือแม้กล่าวในห้องประชุมและอยู่ในขณะประชุม แต่เป็นไปในลักษณะกล่าวให้ร้ายกันเองเพราะนั่งใกล้กัน ลักษณะนี้ไม่ใช่การกล่าวในที่ประชุม

๔) ผลของเอกสิทธิ์ในกรณีนี้เป็นเอกสิทธิ์เด็ดขาด

ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดๆมิได้ ซึ่งหมายถึงทั้งทางอาญา คือตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๖, ๓๒๖, ๓๒๗, ๓๒๘ และทางแพ่ง คือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๒๐, ๔๒๑, ๔๒๓ แม้ว่าจะปรากฏว่าข้อความที่กล่าวถ้อยคำในทางแถลงข้อเท็จจริง หรือ การแสดงความคิดเห็นนั้นจะเป็นเรื่องที่ไม่จริงหรือ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1927/2528

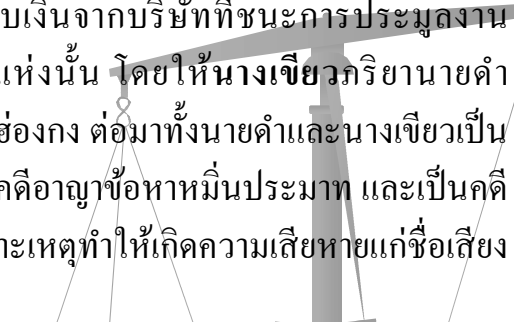
- จำเลยที่ 1 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้กล่าวอภิปรายในการประชุม ร่วมกัน ของรัฐสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย มีข้อความพาดพิงมาถึง โจทก์ว่าหลีกเลียงภาษี อันเป็นข้อความฝ่าฝืน ต่อความจริง ซึ่งจำเลยที่ 1 ไม่รู้แน่จริงขึ้นมายืนยันฉะนั้น ข้อความที่จำเลยที่ 1 กล่าวหาโจทก์ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณ และทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของ โจทก์.....

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1927/2528

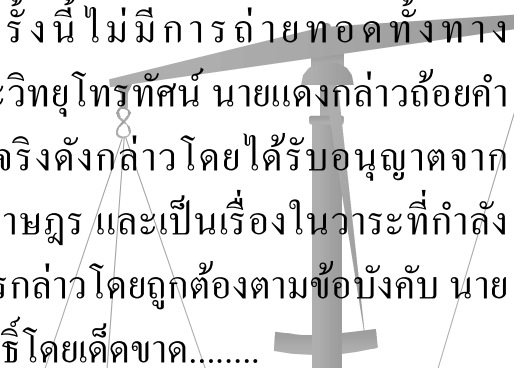
.....แต่คำกล่าวอภิปราย ของจำเลยที่ 1 เป็นการกล่าวถ้อยคำ
ไปในทางแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
เรื่องการพิจารณางบประมาณรายจ่าย ของรัฐ โดยตรงจำเลยที่
1 ย่อมได้ รับเอกสิทธิ์ ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้อง ว่ากล่าว
ในทางใดมิได้ เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับ
ความคุ้มครอง โดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยพุทธศักราช 2521 มาตรา 114 วรรคแรก

ตัวอย่าง

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณากระทู้เกี่ยวกับ
ความไม่ชอบมาพากลในการประมูลงานก่อสร้างของกระทรวง
แห่งหนึ่ง ซึ่งไม่มีการถ่ายทอดทั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ
โทรทัศน์ นายแดงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านกล่าว
ในที่ประชุม โดยได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร
แล้วว่า ตนมีหลักฐานชัดเจนว่า

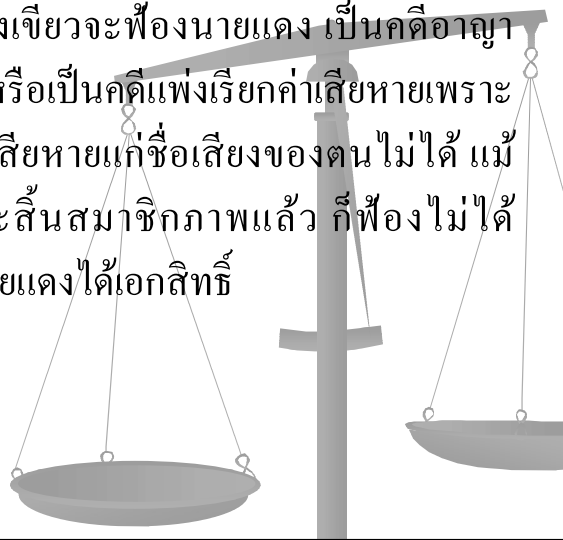

นายดำรงมนตรีรับเงินจากบริษัทที่ชนะการประมูลงานก่อสร้างในกระทรวงแห่งนั้น โดยให้นางเจียวภริยานายคำเดินทางไปด้วยตนเองที่ฮ่องกง ต่อมาทั้งนายคำและนางเจียวเป็นโจทก์ฟ้องนายแดง เป็นคดีอาญาข้อหาหมิ่นประมาท และเป็นคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายเพราะเหตุทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของตน

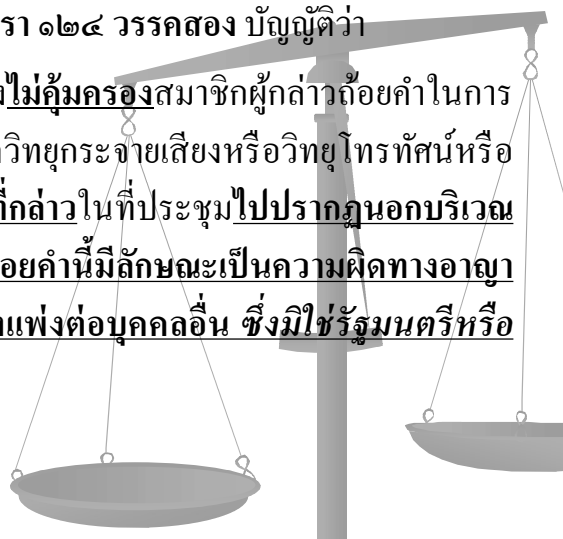
การประชุมครั้งนี้ไม่มีการถ่ายทอดทั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ นายแดงกล่าวถ้อยคำในทางแถลงข้อเท็จจริงดังกล่าวโดยได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร และเป็นเรื่องในวาระที่กำลังประชุมกัน จึงเป็นการกล่าวโดยถูกต้องตามข้อบังคับ นายแดงย่อมได้รับเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด.....

.....นายคำและนางเขียวจะฟ้องนายแดง เป็นคดีอาญา
ข้อหาหมิ่นประมาทหรือเป็นคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายเพราะ
เหตุทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของตนไม่ได้ แม้
ภายหลังนายแดงจะสิ้นสมาชิกภาพแล้ว ก็ฟ้องไม่ได้
เพราะขณะกระทำนายแดงได้เอกสิทธิ์

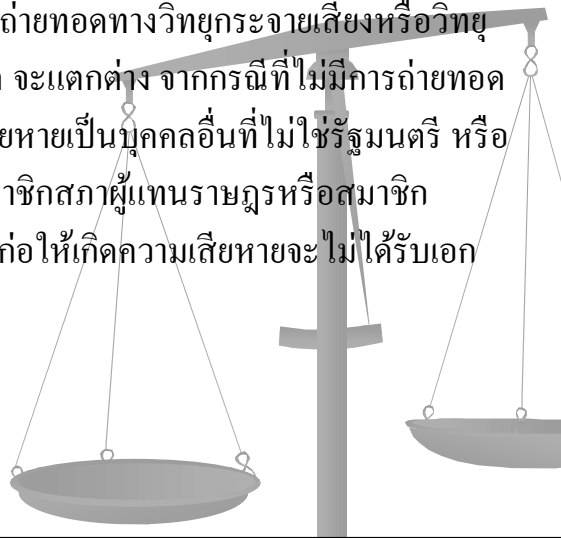

๒. เอกสิทธิ์กรณีมีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์

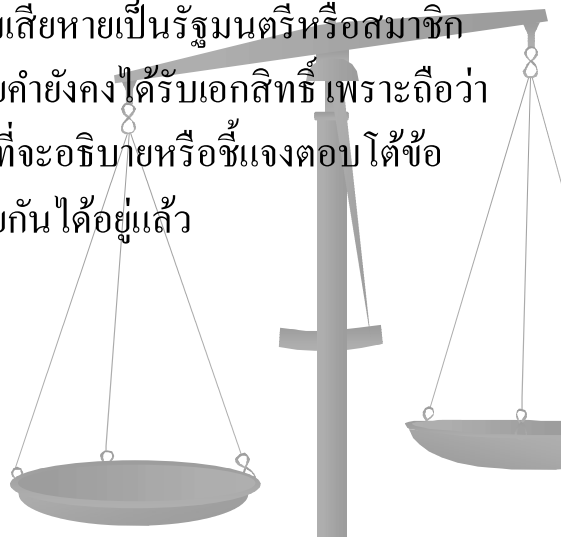
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๔ วรรคสอง บัญญัติว่า
“เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการ
ประชุมที่มีการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือ
ทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณ
รัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนี้มีลักษณะเป็นความผิดทางอาญา
หรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้รัฐธรรมนูญหรือ
สมาชิกแห่งสถานนั้น...”

- เอกสิทธิ์ในกรณีที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด จะแตกต่าง จากกรณีที่ไม่มีการถ่ายทอด คือ หากผู้ได้รับความเสียหายเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่รัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาแห่งนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหายจะ "ไม่ได้รับเอกสิทธิ์....."

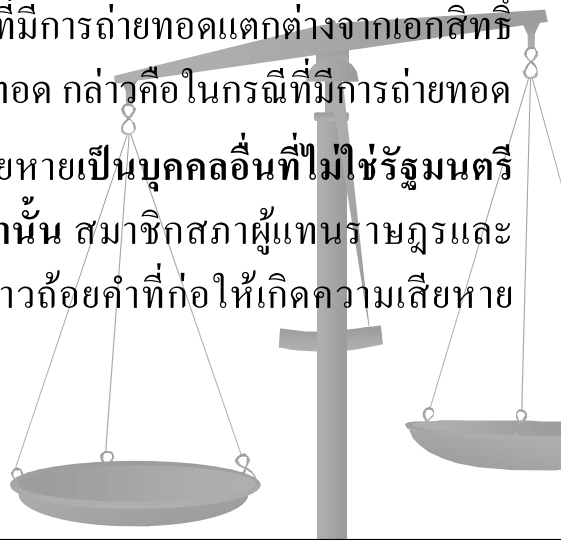

.....แต่หากผู้ได้รับความเสียหายเป็นรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาแห่งนั้น ผู้กล่าวถ้อยคำยังคงได้รับเอกสิทธิ์ เพราะถือว่าบุคคลดังกล่าวมีโอกาสที่จะอธิบายหรือชี้แจงตอบโต้ข้อกล่าวหาของสมาชิกด้วยกัน ได้อยู่แล้ว

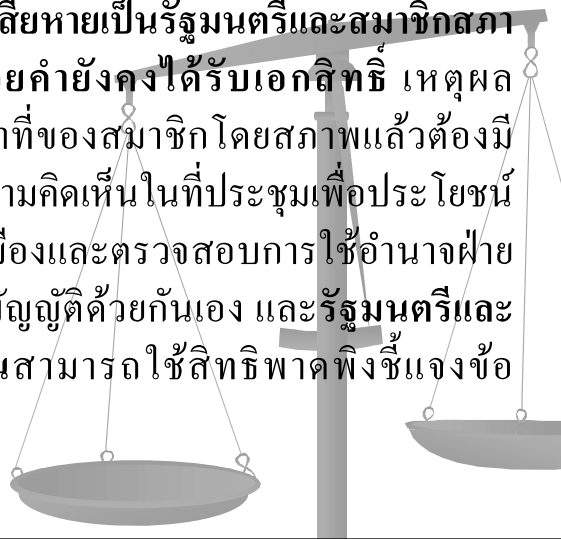

เอกสิทธิ์ในกรณีที่มีการถ่ายถอดแตกต่างจากเอกสิทธิ์
ในกรณีไม่มีการถ่ายถอด กล่าวคือในกรณีที่มีการถ่ายถอด

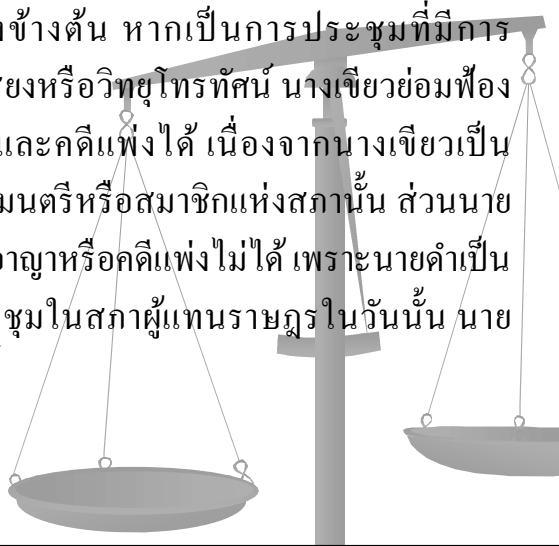
- หากผู้ได้รับความเสียหายเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่รัฐมนตรี
หรือสมาชิกแห่งสถานัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภาผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย
ไม่ได้รับเอกสิทธิ์

- แต่หากผู้ได้รับความเสียหายเป็นรัฐมนตรีและสมาชิกสภา
แห่งนั้น ผู้กล่าวถ้อยคำยังคงได้รับเอกสิทธิ์ เหตุผล
เนื่องจากการทำหน้าที่ของสมาชิกโดยสภาพแล้วต้องม
ีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเพื่อประโยชน์
ในการบริหารบ้านเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่าย
บริหารและฝ่ายนิติบัญญัติด้วยตนเอง และรัฐมนตรีและ
สมาชิกสภาแห่งนั้นสามารถใช้สิทธิพาดพิงชี้แจงข้อ
กล่าวหาได้อยู่แล้ว

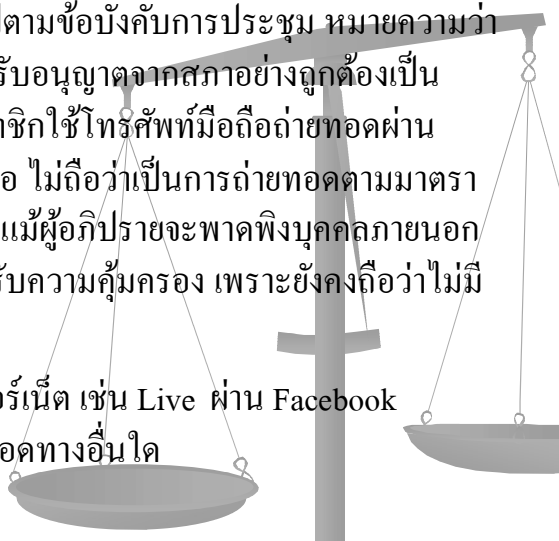

เช่น ตามตัวอย่างข้างต้น หากเป็นการประชุมที่มีการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ นางเขียวยอมฟ้องนายแดงเป็นคดีอาญาและคดีแพ่งได้ เนื่องจากนางเขียวเป็นบุคคลภายนอก มิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น ส่วนนายดำฟ้องนายแดงเป็นคดีอาญาหรือคดีแพ่งไม่ได้ เพราะนายดำเป็นรัฐมนตรีที่เข้าร่วมประชุมในสภาผู้แทนราษฎรในวันนั้น นายแดงยังคงได้รับเอกสิทธิ์

ข้อสังเกต

- การถ่ายทอดต้องเป็นไปตามข้อบังคับการประชุม หมายความว่า การถ่ายทอดนั้นต้องได้รับอนุญาตจากสภาอย่างถูกต้องเป็นทางการ ดังนั้น หากสมาชิกใช้โทรศัพท์มือถือถ่ายถอดผ่าน **Application** มือถือ ไม่ถือว่าเป็นการถ่ายทอดตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสอง ดังนั้น แม้ผู้อภิปรายจะพาดพิงบุคคลภายนอก สภา สมาชิกนั้นก็ยังสามารถคุ้มครอง เพราะยังคงถือว่าไม่มีการถ่ายทอด
- การถ่ายทอดทางอินเทอร์เน็ต เช่น Live ผ่าน Facebook Youtube เป็นการถ่ายทอดทางอื่นใด

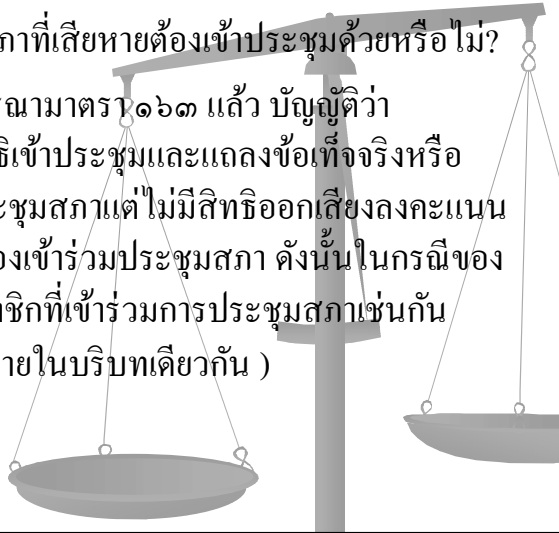

ข้อสังเกต

๑. การถ่ายทอดไม่ต้อง “สด”

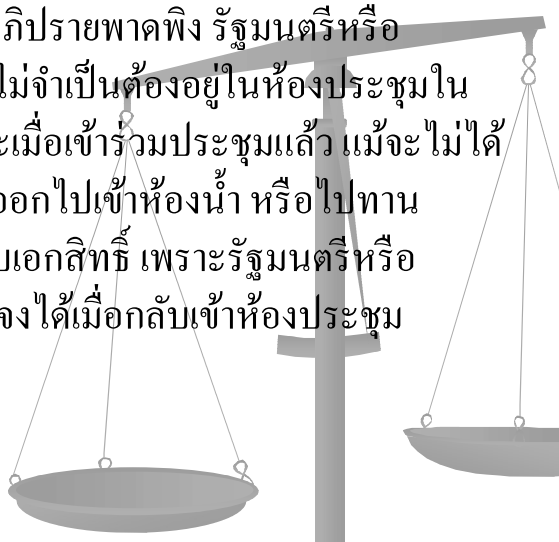
๒. รัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาที่เสียหายต้องเข้าประชุมด้วยหรือไม่?

ความเห็นที่หนึ่ง : เมื่อพิจารณามาตรา ๑๖๓ แล้ว บัญญัติว่า
“รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น ในที่ประชุมสภาแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน ..” ในกรณีของรัฐมนตรี ต้องเข้าร่วมประชุมสภา ดังนั้น ในกรณีของสมาชิก ก็น่าจะหมายถึงสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุมสภาเช่นกัน เพราะเป็นการตีความกฎหมายในบริบทเดียวกัน)

ข้อสังเกต

.....แต่ในขณะที่มีการอภิปรายพาดพิง รัฐมนตรีหรือสมาชิกที่ถูกพาดพิงนั้นไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องประชุมในขณะที่ถูกกล่าวถึง เพราะเมื่อเข้าร่วมประชุมแล้ว แม้จะไม่ได้อยู่ในห้องประชุม เช่น ออกไปเข้าห้องน้ำ หรือไปทานอาหาร ผู้อภิปรายก็ได้รับเอกสิทธิ์ เพราะรัฐมนตรีหรือสมาชิกย่อมมี โอกาสชี้แจง ได้เมื่อกลับเข้าห้องประชุม

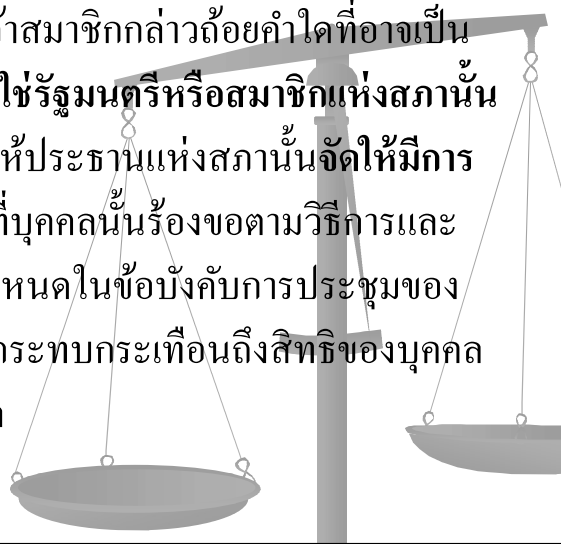

ความเห็นที่สอง : เห็นว่าตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสองใช้คำว่า “การกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสถานนั้น” ก็มีได้ระบุว่ารัฐมนตรีหรือสมาชิกนั้นต้องเข้าประชุมและต้องอยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีการอภิปราย หากตีความว่ารัฐมนตรีหรือสมาชิกนั้นต้องเข้าประชุมและอยู่ในที่ประชุมด้วย จะกลายเป็นว่าการที่ผู้อภิปรายจะได้เอกสิทธิ์หรือไม่ขึ้นอยู่กับ การเข้าประชุมและการอยู่ในห้องประชุมของรัฐมนตรีหรือสมาชิกนั้นเท่านั้น

บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย นอกจากฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งได้แล้วยังขอให้ประธานแห่งสถานนั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงของบุคคลภายนอก ตามวิธีการและในเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมสภาได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๔ วรรคสาม ทั้งนี้ไม่กระทบต่อสิทธิที่จะฟ้องคดีต่อศาล

มาตรา ๑๒๔ วรรคสาม

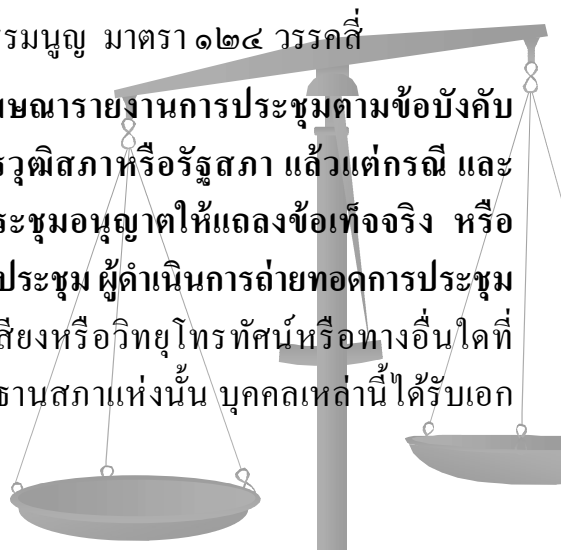
ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวด้วยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

นอกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ยังมีบุคคลอีกบางกลุ่มที่ได้รับเอกสิทธิ์ด้วย

๑) บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๔ วรรคสี่

ได้แก่ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรวุฒิสภาหรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และบุคคลซึ่งประธานที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาแห่งนั้น บุคคลเหล่านี้ได้รับเอกสิทธิ์ด้วย

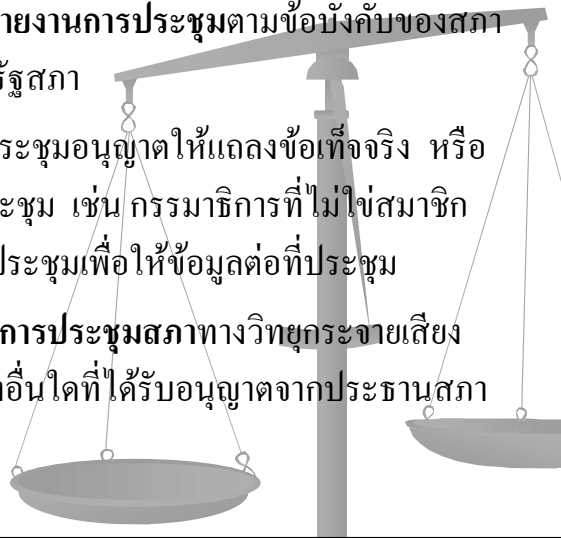

กลุ่มตามข้อ ๑ นี้แยกเป็น

๑.๑ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรวุฒิสภาหรือรัฐสภา

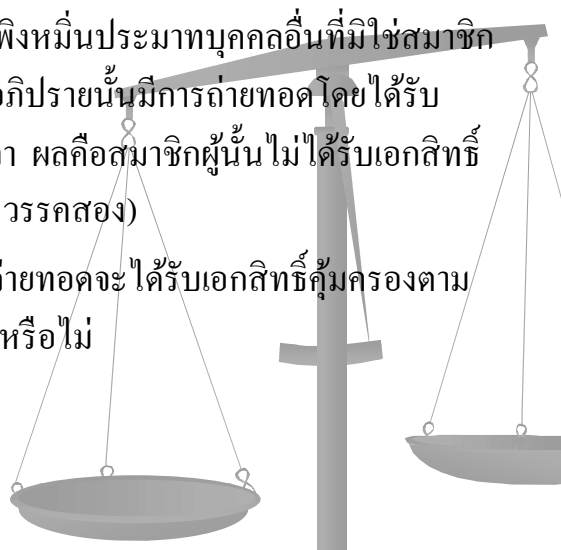
๑.๒ บุคคลซึ่งประธานที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เช่น กรรมการที่ไม่ใช่สมาชิกสภา หรือ ผู้ที่สภาเชิญเข้าประชุมเพื่อให้ข้อมูลต่อที่ประชุม

๑.๓ ผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาแห่งนั้น

ข้อสังเกต

- ถ้าสมาชิกอภิปรายพาดพิงหมิ่นประมาทบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกหรือรัฐมนตรี และการอภิปรายนั้นมีการถ่ายทอดโดยได้รับอนุญาตจากประธานสภา ผลคือสมาชิกผู้นั้นไม่ได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครอง (มาตรา ๑๒๔ วรรคสอง)
- ปัญหาว่า กรณีเช่นนี้ ผู้ถ่ายทอดจะได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองตาม มาตรา ๑๒๔ วรรคสามหรือไม่

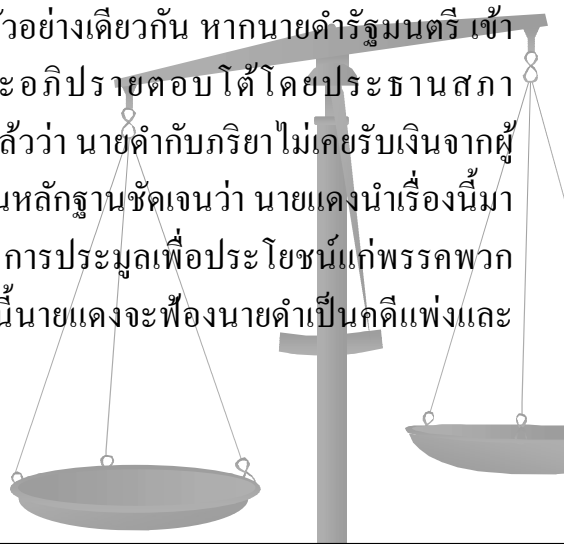

ข้อสังเกต

- สื่อมวลชนที่รายงานข่าวการประชุมสภา ไม่ได้รับเอกสิทธิ์ เพราะไม่ใช่ผู้พิมพ์ผู้โฆษณารายการประชุมตามข้อบังคับการประชุมสภา แต่สื่อมวลชนอาจไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท หากพิสูจน์ได้ว่าเป็นการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมโดยสุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๒๕ (๔)

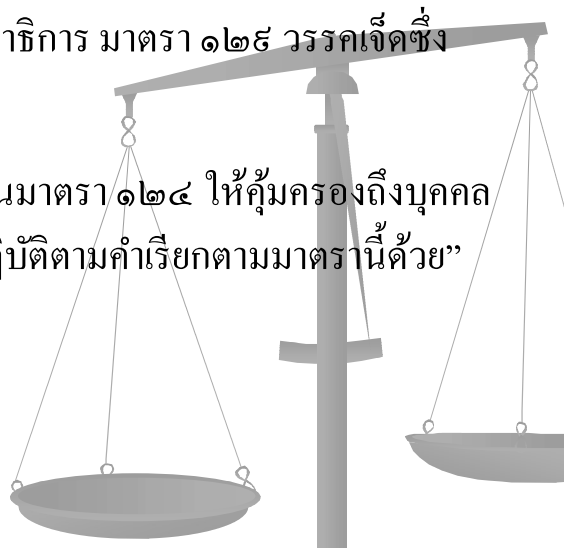
๒) รัฐมนตรีที่เข้าร่วมการประชุมสภา รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๒๔ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมกับรัฐมนตรีที่เข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา

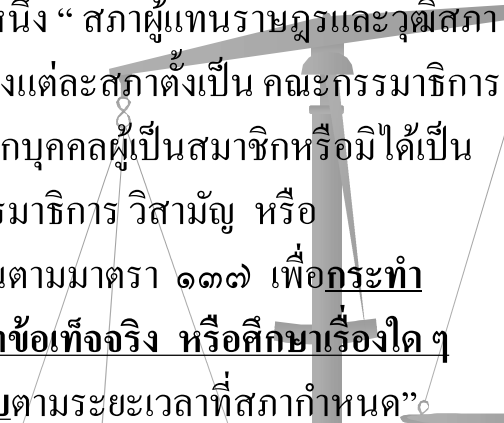
เช่น ในกรณีตามตัวอย่างเดียวกัน หากนายคำรัฐมนตรี เข้าร่วมประชุมด้วย และอภิปรายตอบโต้โดยประธานสภาผู้แทนราษฎรอนุญาตแล้วว่า นายคำกับภริยาไม่เคยรับเงินจากผู้เหมา และนายคำมีพยานหลักฐานชัดเจนว่า นายแดงนำเรื่องนี้มากล่าวเพราะต้องการล้มการประมูลเพื่อประโยชน์แก่พรรคพวกของนายแดง กรณีเช่นนี้นายแดงจะฟ้องนายคำเป็นคดีแพ่งและคดีอาญาไม่ได้เช่นกัน

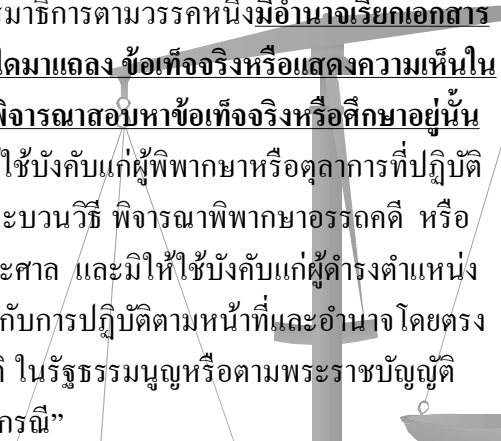
๓. ผู้กระทำความผิดที่กรมการ มาตรา ๑๒๕ วรรคเจ็ดซึ่ง
บัญญัติว่า

“เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคล
ผู้กระทำความผิดและผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย”

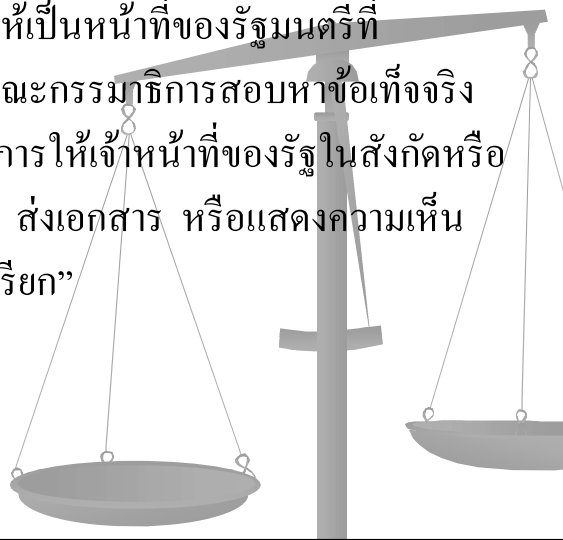

ตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็น คณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการ วิสามัญ หรือ คณะกรรมการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด”

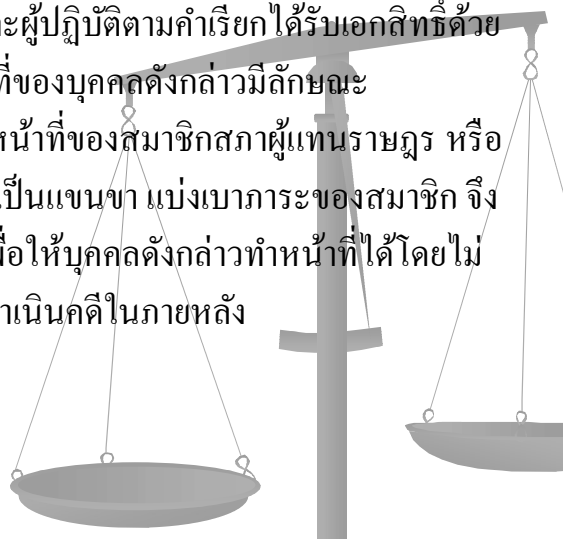

มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ “คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแสดง ข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการวิธี พิจารณาพิพากษาอรรถคดี หรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี”

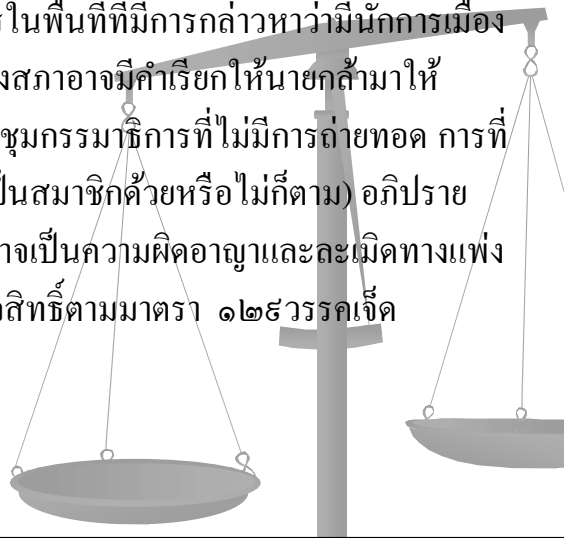
มาตรา ๑๒๘วรรคห้า “ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่
รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง
หรือศึกษา ที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือ
ในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็น
ตามที่คณะกรรมการเรียก”

- เหตุผลที่กรรมการและผู้ปฏิบัติตามคำเรียกได้รับเอกสิทธิ์ด้วย ก็เพราะการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวมีลักษณะ เช่นเดียวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ สมาชิกวุฒิสภา เหมือนเป็นแขนขา แบ่งเบาภาระของสมาชิก จึง จำเป็นต้องให้เอกสิทธิ์เพื่อให้บุคคลดังกล่าวทำหน้าที่ได้โดยไม่ต้องห่วงเกรงว่าจะถูกดำเนินคดีในภายหลัง

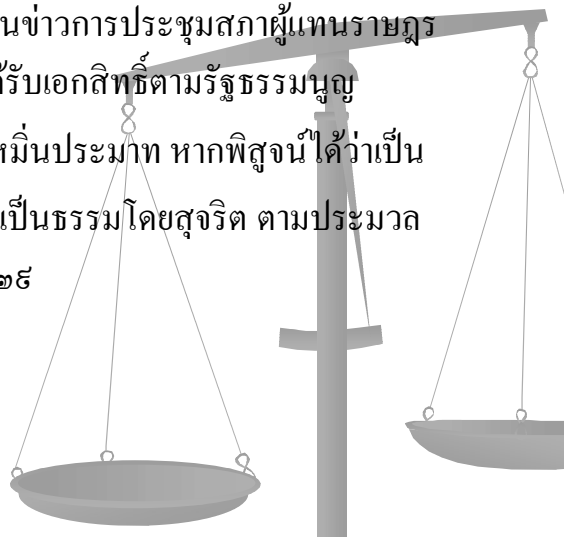

- เช่น นายกล้าเป็นราษฎรในพื้นที่ที่มีการกล่าวหาว่ามีนักการเมือง รุกที่ป่า กรรมการของสภาอาจมีคำเรียกให้นายกล้ามาให้ ข้อเท็จจริง ในขณะที่ประชุมกรรมการที่ไม่มีการถ่ายทอด การที่ กรรมการ (ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกด้วยหรือไม่ก็ตาม) อภิปราย หรือนายกล้าให้ข้อมูลอาจเป็นความผิดอาญาและละเมิดทางแพ่ง แต่ผู้กล่าวข่มได้รับเอกสิทธิ์ตามมาตรา ๑๒๕วรรคเจ็ด ประกอบมาตรา ๑๒๔

ข้อสังเกต

สื่อมวลชนที่รายงานข่าวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาหรือรัฐสภา ไม่ได้รับเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ แต่อาจไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท หากพิสูจน์ได้ว่าเป็น การรายงานข่าวด้วยความเป็นธรรมโดยสุจริต ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๕

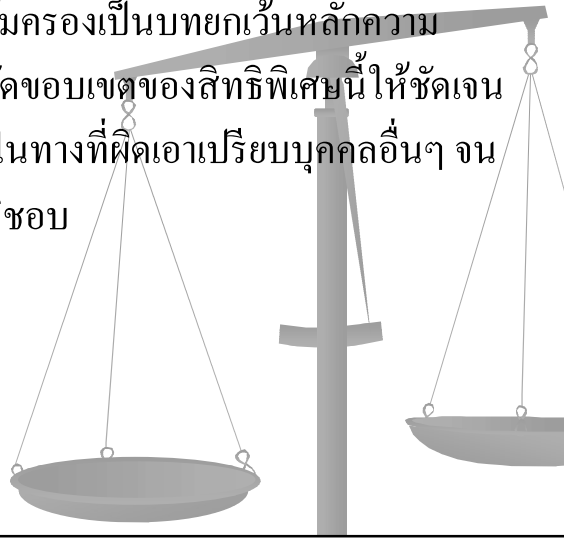

ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภา

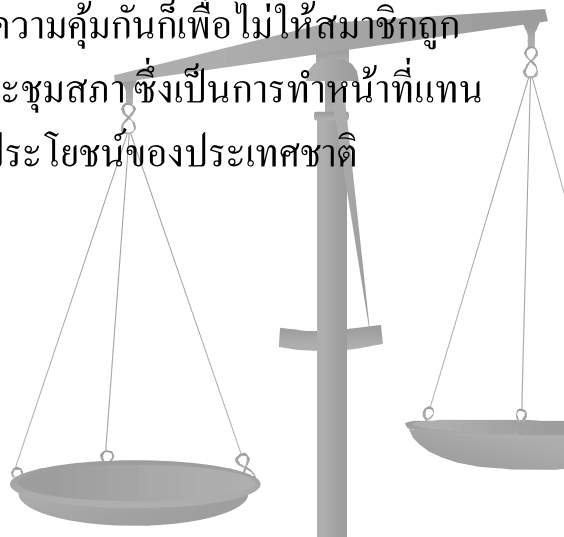
ความคุ้มกัน (immunity) หมายถึง ความคุ้มกันที่รัฐธรรมนูญให้แก่สมาชิกรัฐสภาที่จะมาประชุมรัฐสภาตามหน้าที่โดยไม่อาจถูกจับ คุมขัง หรือดำเนินคดีใดๆ ในลักษณะที่จะขัดขวางต่อการมาประชุมเป็นการชั่วคราวเมื่อพ้นช่วงเวลาที่จะต้องมาประชุมแล้ว ความคุ้มกันจะหมดไป และอาจมีขึ้นใหม่ก็ได้ถ้าเริ่มประชุมรัฐสภาอีก

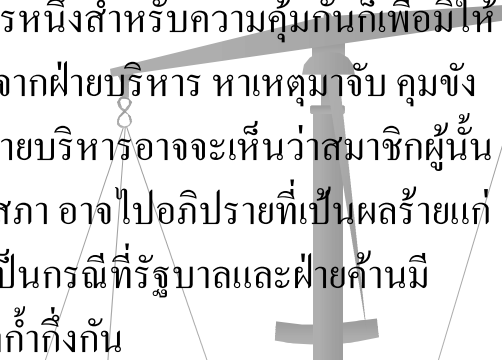
- หลักการให้ความคุ้มกันมีประวัติความเป็นมาจากการที่ฝ่ายบริหารเคยใช้อำนาจรัฐหาเหตุจับกุมคุมขังสมาชิกรัฐสภา เพื่อมิให้มาร่วมประชุมสภา ทำให้มีผลต่อประเด็นในการอภิปรายของสมาชิกหรือประชาชน อีกทั้งเป็นการลดคะแนนเสียงของฝ่ายค้าน และใช้ได้ผลดีกรณีที่ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้านมีคะแนนเสียงใกล้เคียงกัน

- เนื่องจากหลักความคุ้มครองเป็นบทกเว้นหลักความเสมอภาค จึงต้องจำกัดขอบเขตของสิทธิพิเศษนี้ให้ชัดเจน เพื่อให้ไม่ทำให้ใช้ในสิทธิในทางที่ผิดเอาเปรียบบุคคลอื่นๆ จนเป็นการใช้สิทธิโดยมิชอบ

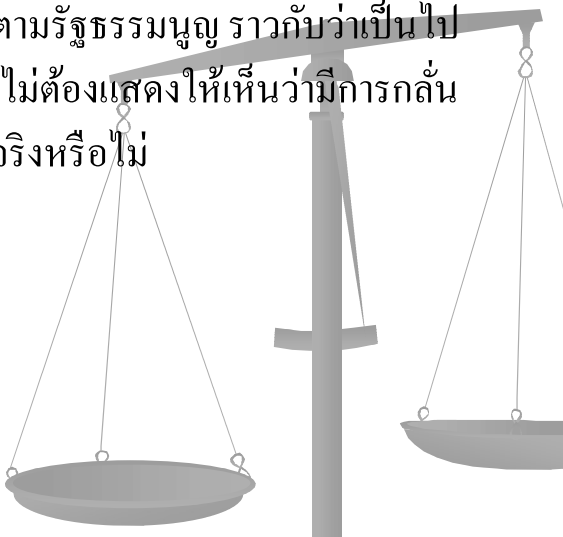

- เจตนารมณ์ของหลักความคุ้มกันก็เพื่อให้สมาชิกถูกจัดวางต่อการไปประชุมสภา ซึ่งเป็นการทำหน้าที่แทนประชาชน เป็นเรื่องประโยชน์ของประชาชาติ

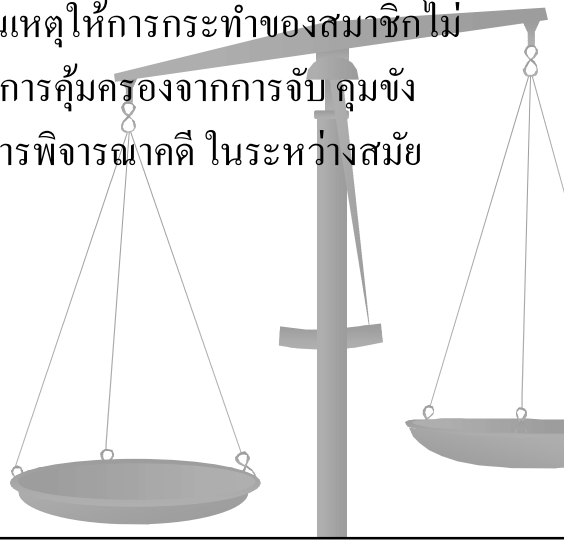

-
- เจตนาธรรมณ์อีกประการหนึ่งสำหรับความคุ้มกันก็เพื่อมิให้สมาชิกถูกกลั่นแกล้งจากฝ่ายบริหาร หากเหตุมาจับ คุ้มจ้าง หรือหมายเรียก โดยฝ่ายบริหารอาจจะเห็นว่าสมาชิกผู้นั้น อภิปรายเก่ง เป็นดาวสภา อาจไปอภิปรายที่เป็นผลร้ายแก่ฝ่ายบริหาร หรืออาจเป็นกรณีที่รัฐบาลและฝ่ายค้านมีคะแนนเสียงในสภาที่กำลังกึ่งกัน

ข้อสังเกต

-
- ความคุ้มกันนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ราวกับว่าเป็นไปโดยอัตโนมัติ สมาชิกไม่ต้องแสดงให้เห็นว่ามีกรกลั่นแกล้งจากฝ่ายบริหารจริงหรือไม่

- ความคุ้มกัน ไม่ได้เป็นเหตุให้การกระทำของสมาชิกไม่
เป็นความผิด แต่เป็นการคุ้มครองจากการจับ คุมขัง
สอบสวน ตลอดจนการพิจารณาคดี ในระหว่างสมัย
ประชุมเท่านั้น

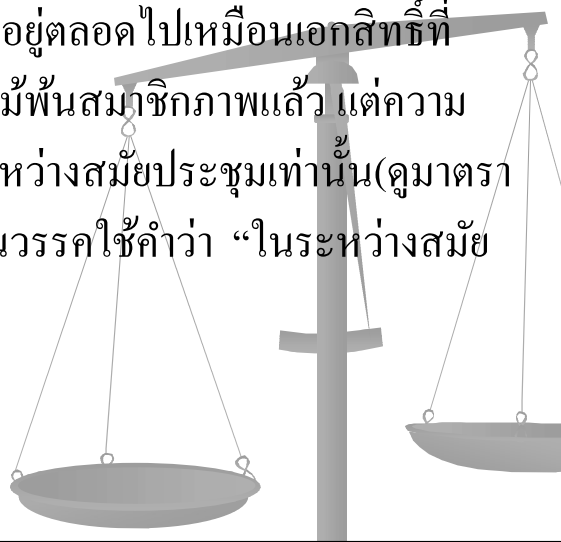
บุคคลที่ได้รับความคุ้มกัน

- คือบุคคลตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๕ ได้แก่ ส.ส. ส.ว.
เท่านั้น ไม่รวมถึงกรรมการ รัฐมนตรี
- รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มกันเฉพาะสภาระดับชาติเท่านั้น
ไม่รวมถึงสภาท้องถิ่น

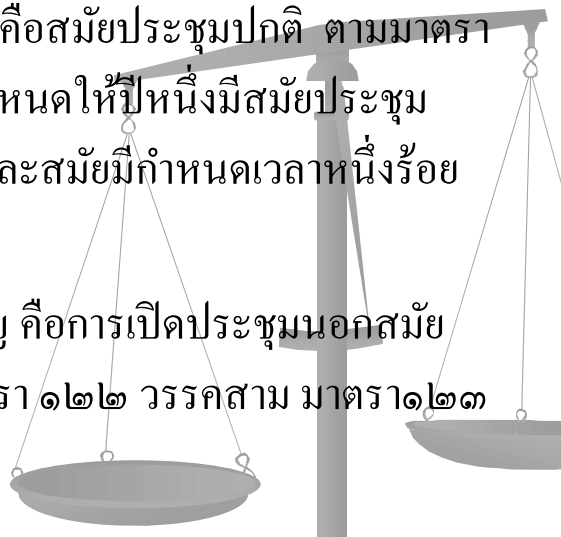
ช่วงเวลาที่ได้รับความคุ้มครอง

- ความคุ้มครองไม่ได้มีอยู่ตลอดไปเหมือนเอกสิทธิ์ที่คุ้มครองตลอดไปแม้พ้นสมาชิกภาพแล้ว แต่ความคุ้มครองจะมีอยู่ในระหว่างสมัยประชุมเท่านั้น(ดูมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่งต้นวรรคใช้คำว่า “ในระหว่างสมัยประชุม”)

สมัยประชุม

- สมัยประชุมสามัญ คือสมัยประชุมปกติ ตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสอง กำหนดให้ปีหนึ่งมีสมัยประชุมสามัญสองสมัย แต่ละสมัยมีกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน
- สมัยประชุมวิสามัญ คือการเปิดประชุมนอกสมัยประชุมสามัญ มาตรา ๑๒๒ วรรคสาม มาตรา ๑๒๓

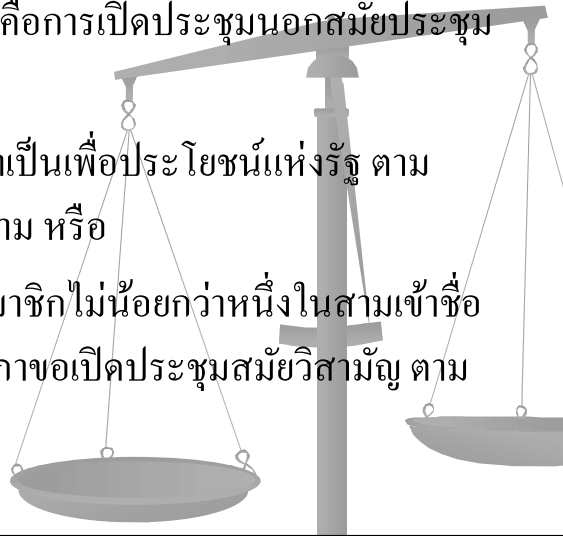

สมัยประชุม

- สมัยประชุมวิสามัญ คือการเปิดประชุมนอกสมัยประชุมสามัญ

๑. กรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ ตาม มาตรา ๑๒๒ วรรคสาม หรือ

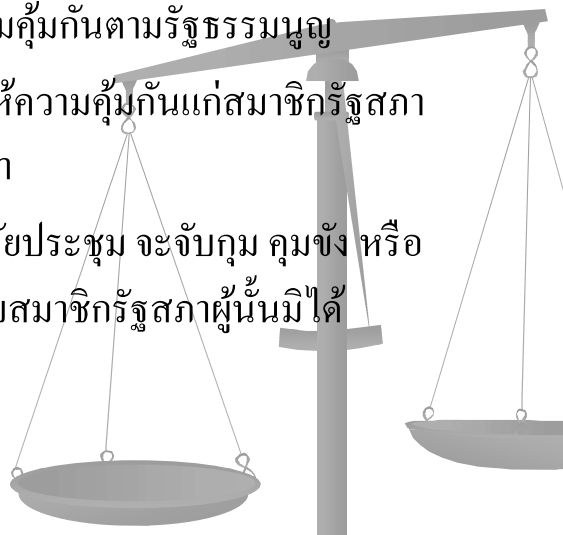
๒. ตามกรณีมีสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามเข้าชื่อ ร้องขอต่อประธานสภาขอเปิดประชุมสมัยวิสามัญ ตาม มาตรา ๑๒๓

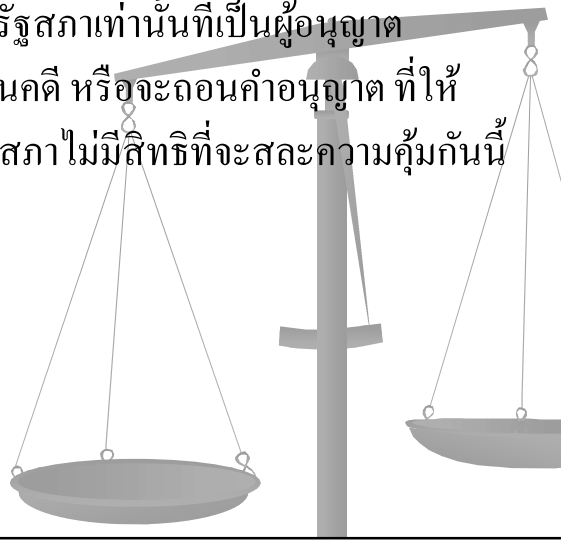
หลักการสำคัญของความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญ

1) รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มกันแก่สมาชิกรัฐสภา ระหว่างสมัยประชุมสภา

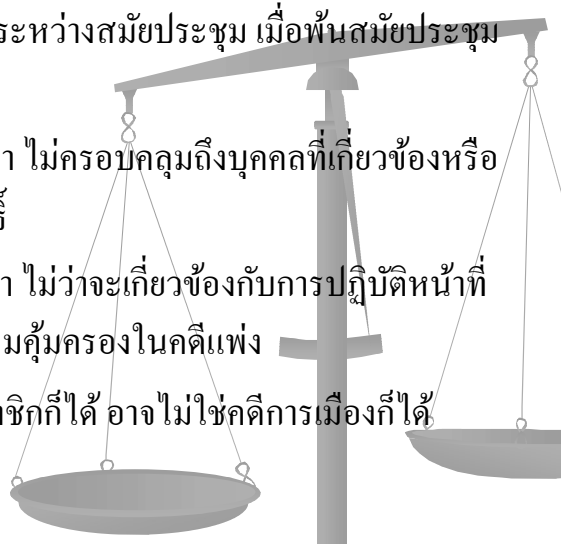
2) ในระหว่างสมัยประชุม จะจับกุม คမ်းขัง หรือ ดำเนินคดีอาญาใดๆ กับสมาชิกรัฐสภาผู้นั้นมิได้

3) ความคุ้มกันนี้รัฐสภาเท่านั้นที่อนุญาต
หรือไม่อนุญาตให้ดำเนินคดี หรือจะถอนคำอนุญาต ที่ให้
แล้วก็ได้ โดยสมาชิกรัฐสภาไม่มีสิทธิที่จะสละความคุ้มกันนี้
ได้ตามลำพัง

- ความคุ้มกันมีเฉพาะในระหว่างสมัยประชุม เมื่อพ้นสมัยประชุม
ความคุ้มกันจะหมดไป
- คุ้มกันเฉพาะสมาชิกสภา ไม่ครอบคลุมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือ
รัฐมนตรีดังเช่นเอกสิทธิ์
- คุ้มกันเฉพาะในคดีอาญา ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่
หรือไม่ แต่จะไม่ให้ความคุ้มครองในคดีแพ่ง
- คดีอาจเกิดก่อนเป็นสมาชิกก็ได้ อาจไม่ใช่คดีการเมืองก็ได้

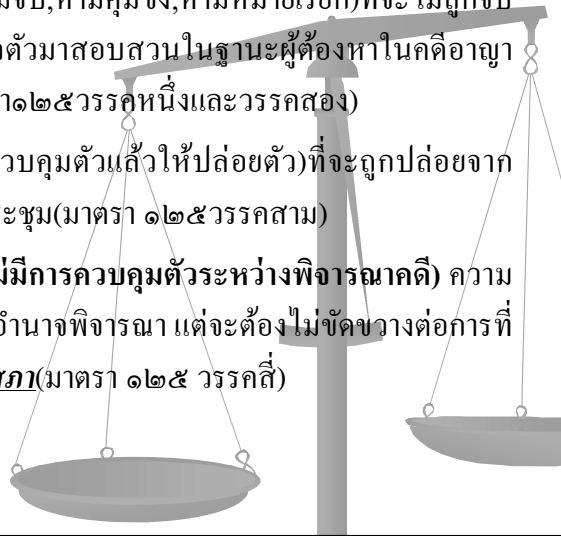

**บทบัญญัติเกี่ยวกับความคุ้มกัน(คดีอาญา)ของสมาชิกวุฒิสภาโดย
หลักมี ๓ กรณี**

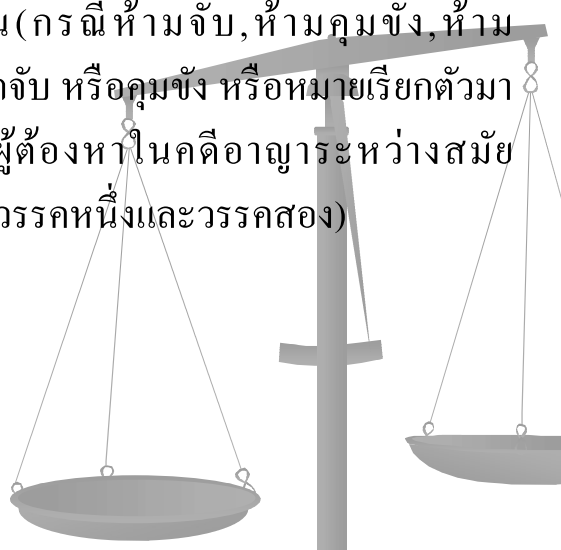
กรณีที่๑ ความคุ้มกัน(กรณีห้ามจับ,ห้ามคุมขัง,ห้ามหมายเรียก)ที่จะไม่ถูกจับหรือคุมขัง หรือหมายเรียกตัวมาสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญาระหว่างสมัยประชุม(มาตรา๑๒๕วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

กรณีที่๒ ความคุ้มกัน(กรณีควบคุมตัวแล้วให้ปล่อยตัว)ที่จะถูกปล่อยจากการถูกคุมขังเมื่อถึงสมัยประชุม(มาตรา ๑๒๕วรรคสาม)

กรณีที่๓ ความคุ้มกัน(กรณีไม่มีการควบคุมตัวระหว่างพิจารณาคดี) ความคุ้มกัน(เฉพาะนัด)ที่ศาลมีอำนาจพิจารณา แต่จะต้องไม่ขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา(มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่)

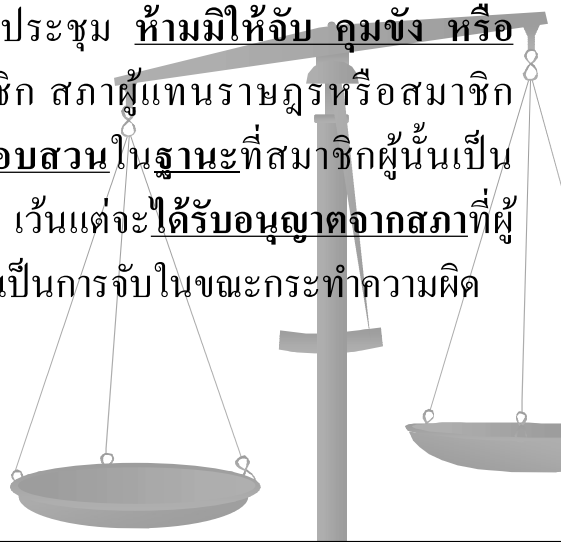

กรณีที่๑ ความคุ้มกัน(กรณี ห้ามจับ,ห้ามคุมขัง,ห้ามหมายเรียก)ที่จะไม่ถูกจับ หรือคุมขัง หรือหมายเรียกตัวมาสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญาระหว่างสมัยประชุม(มาตรา๑๒๕วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

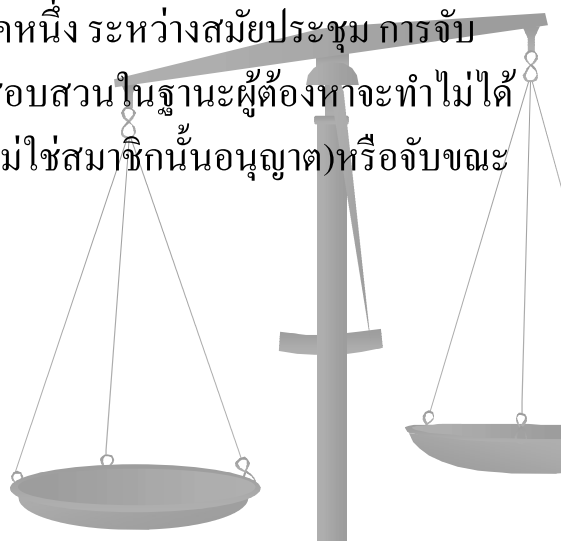

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง

ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุ่มขัง หรือ
หมายเรียกตัวสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก
วุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็น
ผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้
นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะที่กระทำความผิด

- ตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง ระหว่างสมัยประชุม การจับ
คุ่มขัง หมายเรียกมาสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาจะทำได้
เว้นแต่สภาอนุญาต(ไม่ใช่สมาชิกนั้นอนุญาต)หรือจับขณะ
ทำผิด

มาตรา ๑๒๕

- เป็นกรณีระหว่างสมัยประชุมเท่านั้น
- ห้ามมิให้จับ ค่อมขัง หรือหมายเรียกตัว (ไม่รวมหมายค้น) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ถ้าเป็นการจับเพื่อบังคับคดีตามป.วิ.แพ่ง ไม่ได้รับความคุ้มกัน
- ดังนั้นถ้ากระทำไปในฐานะอื่นที่มีใช้ผู้ต้องหา กระทำได้ เช่น หมายเรียกในฐานะพยาน

ข้อสังเกต

- ถ้าผู้เสียหายฟ้องเอง ศาลได้สำนวนฟ้องก่อนได้ แต่ถ้าคดีมีมูล มีปัญหาว่าจะออกหมายเรียกหรือหมายจับได้หรือไม่ และจะถือว่าเป็น“ผู้ต้องหา”หรือไม่ (ผู้ต้องหา มีความหมายตามป.วิอาญามาตรา ๒ หมายความว่าถึงบุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล)

ข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่งที่ใช้จับ คุ่มขัง หรือ
หมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ไปทำ
การสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาได้

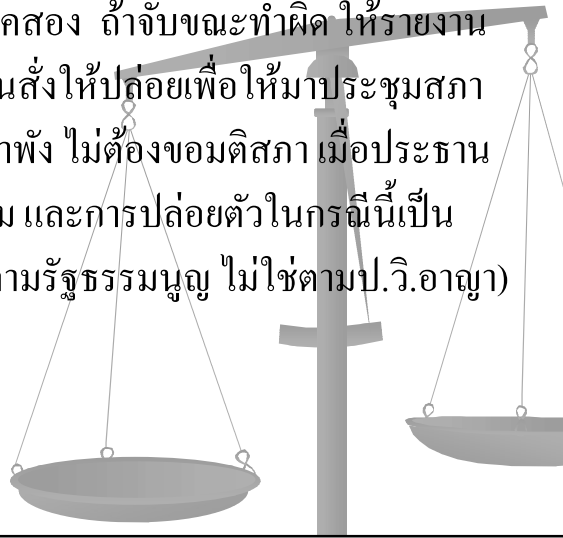
(๑) เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก ไม่ใช่
ขออนุญาตจากประธานสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่ใช่สมาชิกผู้
นั้นเอง (สมาชิกสละความคุ้มกันเองไม่ได้)

(๒) เป็นการจับในขณะที่กระทำความผิด

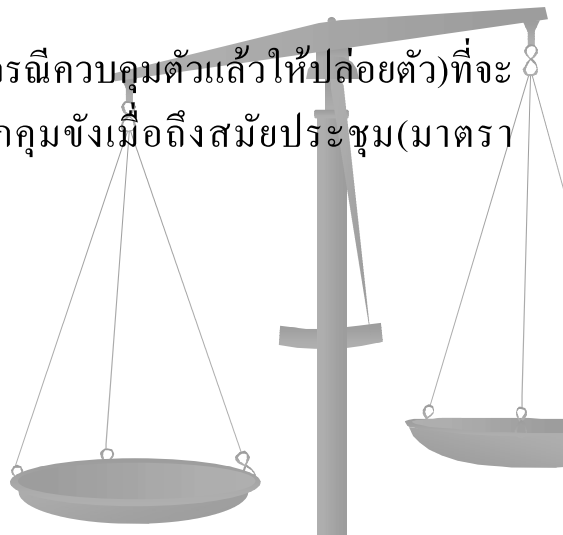
มาตรา ๑๒๕ วรรคสอง

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก
วุฒิสภาในขณะที่กระทำความผิดให้รายงานไปยังประธาน
แห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก โดยพลัน และเพื่อประโยชน์ใน
การประชุมสภา ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจ
สั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้

- ตามมาตรา ๑๒๕วรรคสอง ถ้าจับขณะทำผิด ให้รายงาน
ประธานสภา ประธานสั่งให้ปล่อยเพื่อให้มาประชุมสภา
ได้(ประธานสั่งโดยลำพัง ไม่ต้องขอมติสภา เมื่อประธาน
สั่งแล้วต้องปฏิบัติตาม และการปล่อยตัวในกรณีนี้เป็น
อำนาจประธานสภาตามรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ตามป.วิ.อาญา)

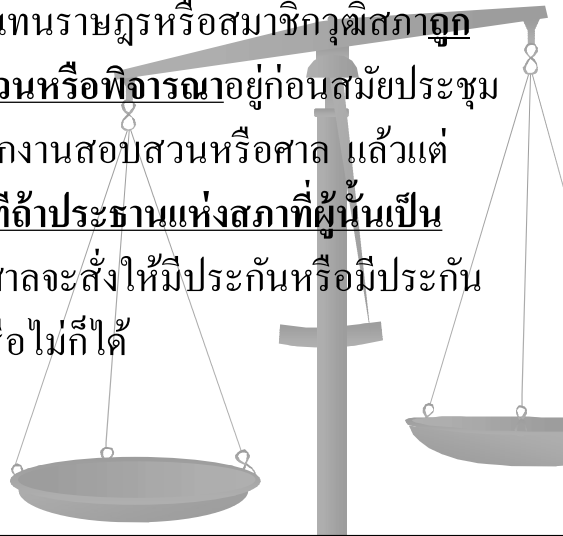

กรณีที่ ๒ ความคุ้มกัน(กรณีควบคุมตัวแล้วให้ปล่อยตัว)ที่จะ
ถูกปล่อยจากการถูกคุมขังเมื่อถึงสมัยประชุม(มาตรา
๑๒๕วรรคสาม)

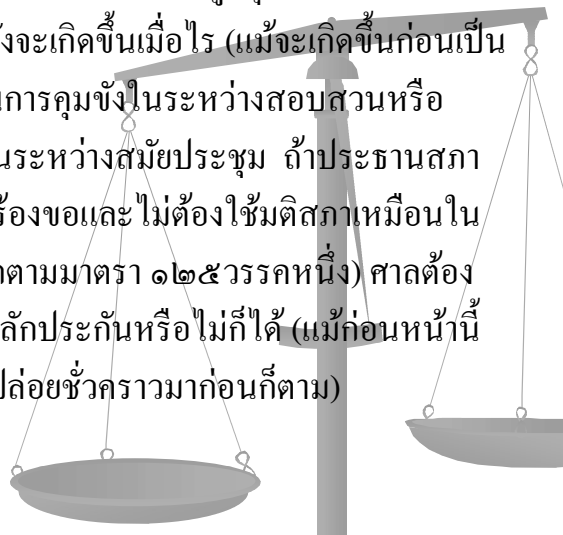

มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม

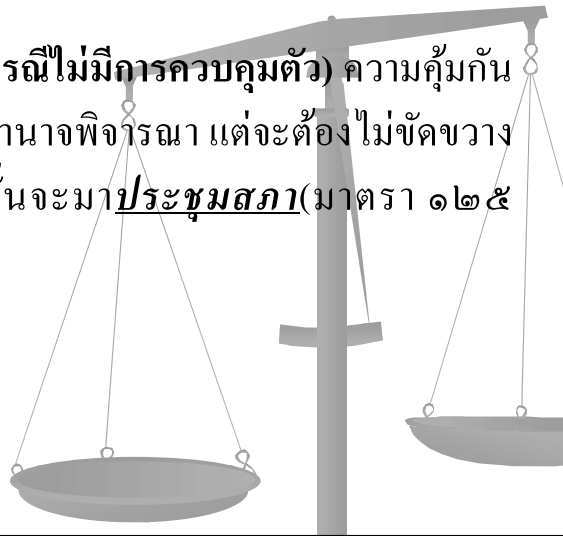
ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

-
- มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม เป็นกรณีที่สมาชิกถูกคุมขังก่อนเปิดสมัยประชุม ไม่ว่าจะการถูกคุมขังจะเกิดขึ้นเมื่อไร (แม้จะเกิดขึ้นก่อนเป็นสมาชิก) และไม่ว่าจะเป็นการคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณา แต่เมื่อใดที่อยู่ในระหว่างสมัยประชุม ถ้าประธานสภาร้องขอ(ไม่ใช่สมาชิกนั้นร้องขอและไม่ต้องใช้มติสภาเหมือนในกรณีจับ คุมขัง หมายถึงเรียกตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง) ศาลต้องปล่อยชั่วคราว โดยจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ได้ (แม้ก่อนหน้าศาลจะเคยไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมาก่อนก็ตาม)

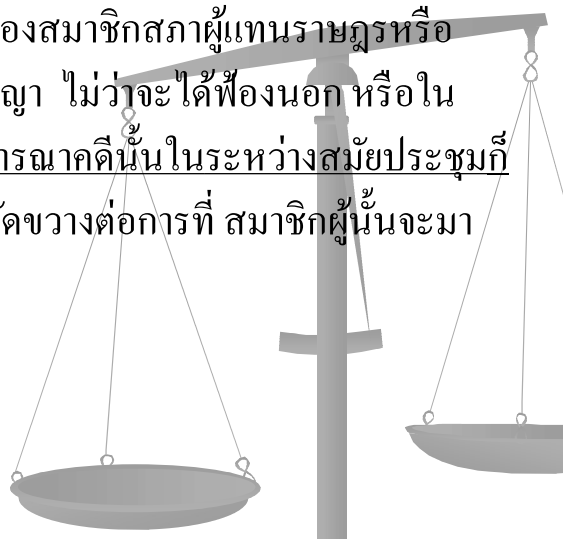

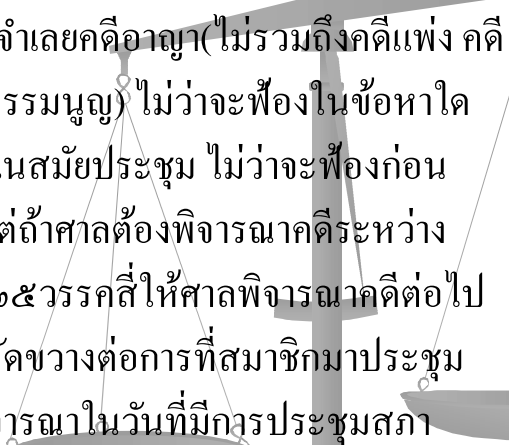
กรณีที่๓ ความคุ้มกัน(กรณีไม่มีการควบคุมตัว) ความคุ้มกัน (เฉพาะนัด)ที่ศาลมีอำนาจพิจารณา แต่จะต้องไม่ขัดขวาง ต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมา ประชุมสภา(มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่)

มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ สมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอก หรือใน สมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่ สมาชิกผู้นั้นจะมา ประชุมสภา

-
- กรณีที่ฟ้องสมาชิกเป็นจำเลยคดีอาญา(ไม่รวมถึงคดีแพ่ง คดีเลือกตั้ง คดีขึ้นศาลรัฐธรรมนูญ) ไม่ว่าจะฟ้องในข้อหาใด ไม่ว่าจะฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ไม่ว่าจะฟ้องก่อนหรือหลังเป็นสมาชิก แต่ถ้าศาลต้องพิจารณาคดีระหว่างสมัยประชุม มาตรา ๑๒๕วรรคสี่ให้ศาลพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกมาประชุมสภา เช่น ต้องไม่นัดพิจารณาในวันที่มีการประชุมสภา

ข้อสังเกต

-
- ความคุ้มกันทั้งสามประเภท เมื่อหมดสมัยประชุมแล้ว ความคุ้มกันเหล่านี้จะหมดไป สมาชิกกลับคืนสู่ฐานะเดิม

เปรียบเทียบมาตรา ๑๓๑ วรรคสาม รธน. ๕๐ กับมาตรา ๑๒๕ วรรคสี่

รธน. ๕๐ มาตรา ๑๓๑ วรรคสาม “ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก...”

รธน. ๖๐ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่ สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

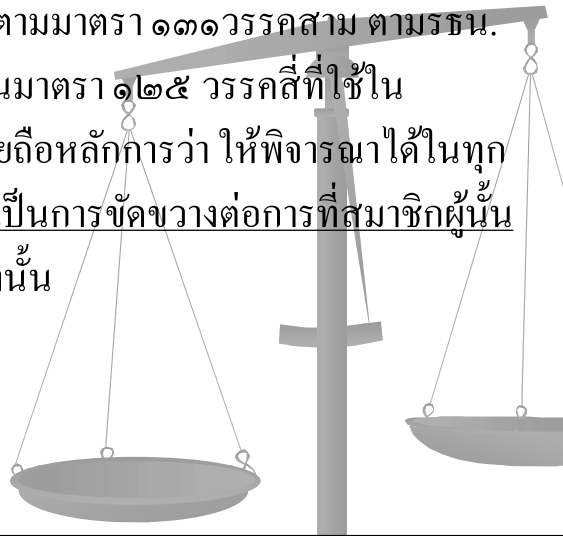
- รธน.๖๐มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ จึงเปลี่ยนหลักการจากเดิมตามรธน.๕๐ มาตรา ๑๓๑ วรรคสามที่ว่า

- “ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้” เป็นว่า
- “ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่ สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา”(ศาลใช้ดุลพินิจได้เอง และถ้าศาลใช้ดุลพินิจกำหนดกระบวนการพิจารณาคดีต่อไปก็ไม่ต้องขออนุญาตสภา แต่เมื่อถึงเวลาประชุมจะนัดพิจารณาไม่ได้เพราะเป็นการขัดขวางต่อการที่ สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา)

รธน. ๕๐ มาตรา ๑๓๑วรรคสาม

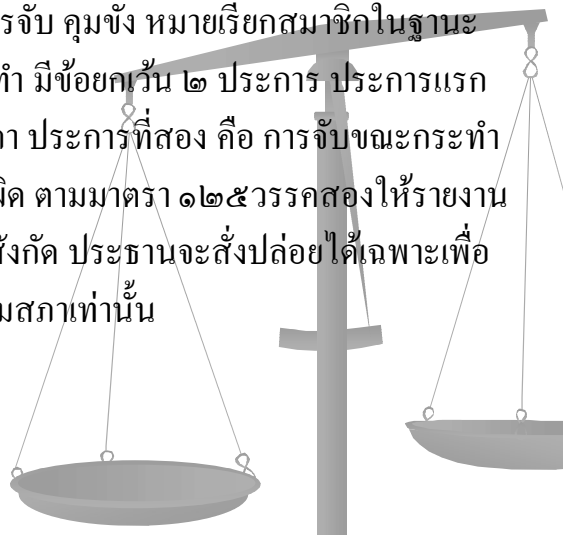
คดีอันเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง แต่การพิจารณาคดีต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

- วรรณ.๖๐ นำหลักการตามมาตรา ๑๓๑วรรคสาม ตามวรรณ. ๕๐ มาเป็นหลักการในมาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ที่ใช้ในคดีอาญาทุกข้อหาโดยถือหลักการว่า ให้พิจารณาได้ในทุกกรณี เพียงแต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา เท่านั้น

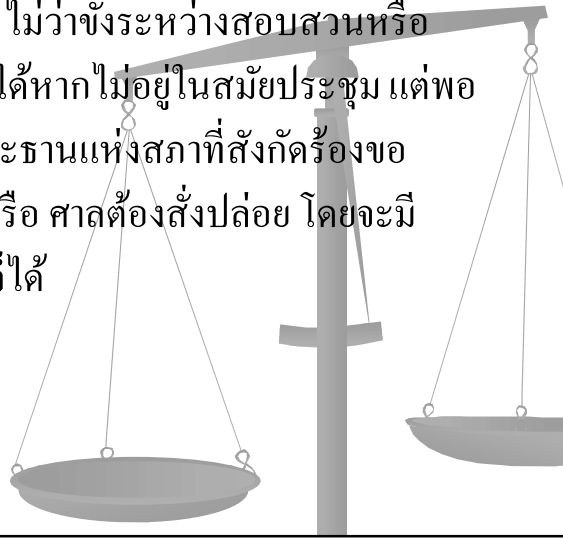
สรุปความคุ้มกันจากการจับ คุ่มขังฯ

- ระหว่างสมัยประชุม การจับ คุ่มขัง หมายถึงเรียกสมาชิกในฐานะผู้ต้องหา โดยหลักห้ามทำ มีข้อยกเว้น ๒ ประการ ประการแรกคือได้รับอนุญาตจากสภา ประการที่สอง คือ การจับขณะกระทำผิด การจับขณะกระทำผิด ตามมาตรา ๑๒๕วรรคสองให้รายงานประธานสภาที่ผู้ถูกจับสังกัด ประธานจะส่งปล่อยได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภาเท่านั้น
- ไม่รวมรัฐมนตรี

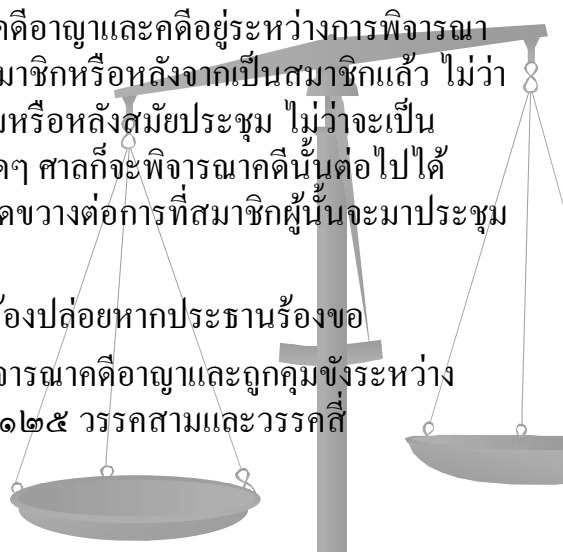
สรุป ความคุ้มกันจากการคุ้มครองระหว่างถูกดำเนินคดี

- การคุ้มครองในทุกกรณี ไม่ว่าจะคุ้มครองสอบสวนหรือพิจารณา สามารถทำได้หากไม่อยู่ในสมัยประชุม แต่พอถึงสมัยประชุม ถ้าประธานแห่งสภาที่สังกัดร้องขอ พนักงานสอบสวน หรือ ศาลต้องสั่งปล่อย โดยจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ได้

สรุป ความคุ้มกันจากการพิจารณาคดีอาญาระหว่างสมัยประชุม

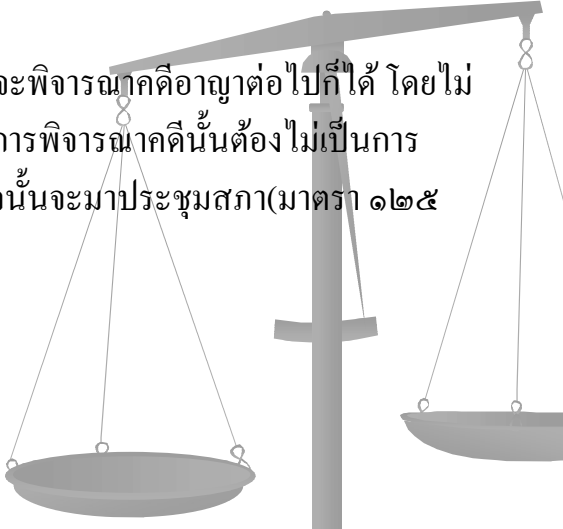
- เมื่อสมาชิกถูกฟ้องเป็นคดีอาญาและคดีอยู่ระหว่างการพิจารณา ไม่ว่าจะฟ้องก่อนเป็นสมาชิกหรือหลังจากเป็นสมาชิกแล้ว ไม่ว่าจะฟ้องก่อนสมัยประชุมหรือหลังสมัยประชุม ไม่ว่าจะเป็นคดีอาญารฐานความผิดใดๆ ศาลก็จะพิจารณาคดีนั้นต่อไปได้ トラบเท่าที่ไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา
- หากสมาชิกถูกคุ้มครองก็ต้องปล่อยหากประธานร้องขอ
- ดังนั้นหากสมาชิกถูกพิจารณาคดีอาญาและถูกคุ้มครองระหว่างพิจารณาก็จะเข้ามาตรา ๑๒๕ วรรคสามและวรรคสี่

สรุปการขออนุญาต การปล่อย

๑. การจับ คุ่มขัง หมายถึงเรียก ในฐานะผู้ต้องหาต้องขออนุญาต สภา (มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง)
๒. การคุมขังหลังจับในขณะที่กระทำผิด ให้รายงาน ประธาน ถ้าประธานจะสั่งปล่อยต้องอ้างเหตุว่าเพื่อให้ ผู้ต้องหามาประชุมสภา(ไม่รวมมาประชุมกรรมการ) ถ้าประธานให้ปล่อย ก็ต้องปล่อยโดยไม่ต้องเรียก หลักประกัน(มาตรา ๑๒๕ วรรคสอง)

๓. เมื่อถึงสมัยประชุมการคุมขังระหว่างสอบสวนหรือ พิจารณา ถ้าประธานสภาร้องขอ(โดยไม่ต้องอ้างเหตุ เพราะการที่อยู่ในสมัยประชุมเป็นเหตุผลในตัวอยู่แล้ว) พนักงานสอบสวนหรือศาลต้องปล่อย หากอยู่ในอำนาจ ศาล ศาลจะเรียกประกันหรือหลักประกันก่อนก็ได้(มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม)

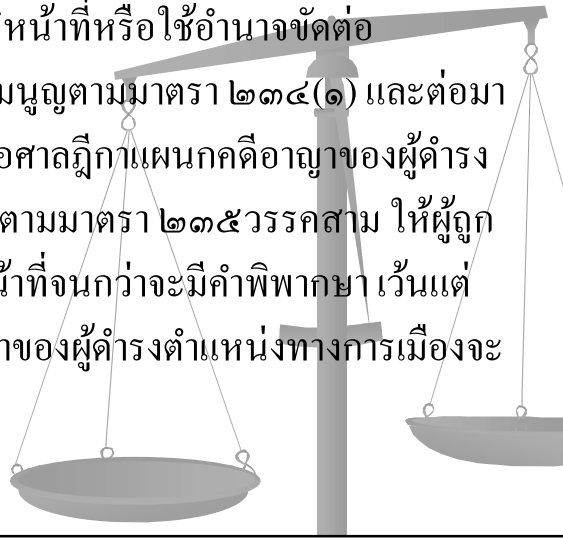
๔. เมื่อถึงสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีอาญาต่อไปก็ได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตสภา แต่การพิจารณาคดีนั้นต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกนั้นจะมาประชุมสภา(มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่)

ข้อสังเกต

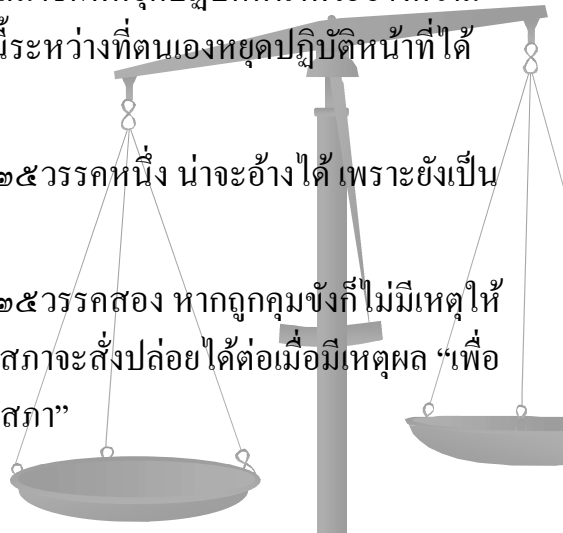
-
๑. ไปขอทราบข้อกล่าวหาด้วยตนเองที่สถานีตำรวจไม่ใช่จับ
 ๒. ขอให้ออกหมายจับตาม ป.วิ.แพ่งได้
 ๓. ขอให้ออกหมายเรียกเป็นพยานได้
 ๔. ขอให้ออกหมายค้นบ้านได้(ม.๑๒๕ วรรค ๑)
 ๕. ถ้าคดีถึงที่สุดแล้วยอมฟื้นสภาพ ความคุ้มกันหมดไปในตัว

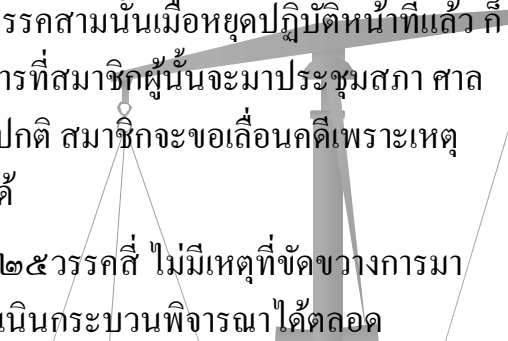
ข้อสังเกต

- ในกรณีที่คณะกรรมการป.ป.ช. ใต้วงและมีความเห็นว่าสมาชิกนั้นจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๓๔(๑) และต่อมาอัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๒๓๕วรรคสาม ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

- เมื่อเป็นเช่นนี้มีปัญหาว่าสมาชิกที่หยุดปฏิบัติหน้าที่จะอ้างความคุ้มกันตามมาตรา ๑๒๕นี้ระหว่างที่ตนเองหยุดปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่
- ถ้าพิจารณาตามมาตรา ๑๒๕วรรคหนึ่ง น่าจะอ้างได้ เพราะยังเป็นสมาชิกอยู่
- ถ้าพิจารณาตามมาตรา ๑๒๕วรรคสอง หากถูกคุมขังก็ไม่มีเหตุให้ขอปล่อย เพราะประธานสภาจะสั่งปล่อยได้ต่อเมื่อมีเหตุผล “เพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา”

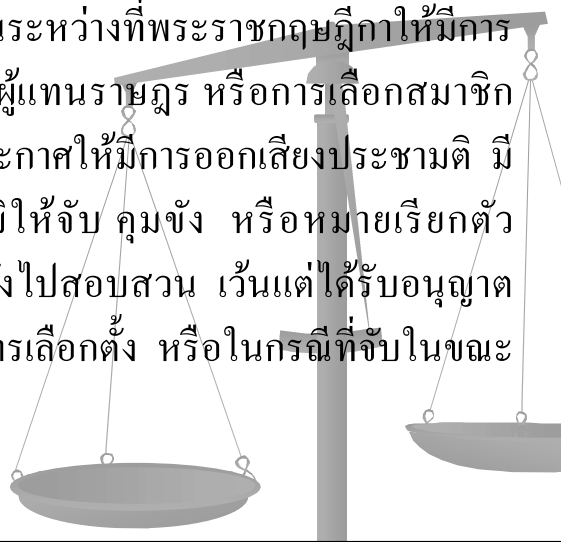
-
- ส่วนตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสามนั้นเมื่อหยุดปฏิบัติหน้าที่แล้ว ก็ไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา ศาลย่อมพิจารณาคดีได้ตามปกติ สมาชิกจะขอเลื่อนคดีเพราะเหตุต้องไปประชุมสภาไม่ได้
 - ถ้าพิจารณาตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ ไม่มีเหตุที่ขัดขวางการมาประชุมแล้ว ศาลย่อมดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ตลอด

ความคุ้มครองที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เป็นพิเศษ

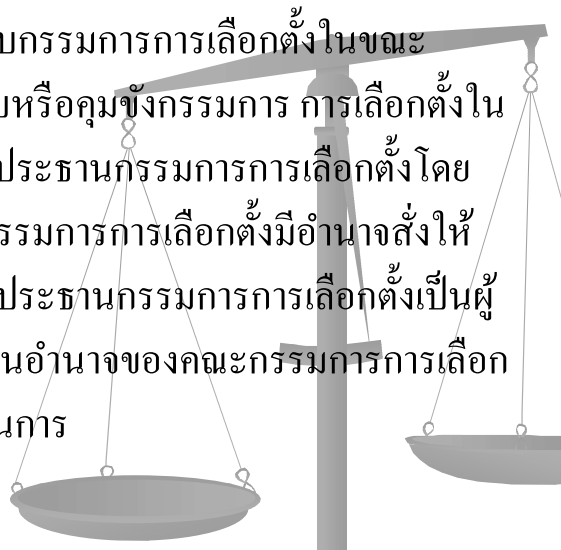

รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๗ มีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษ

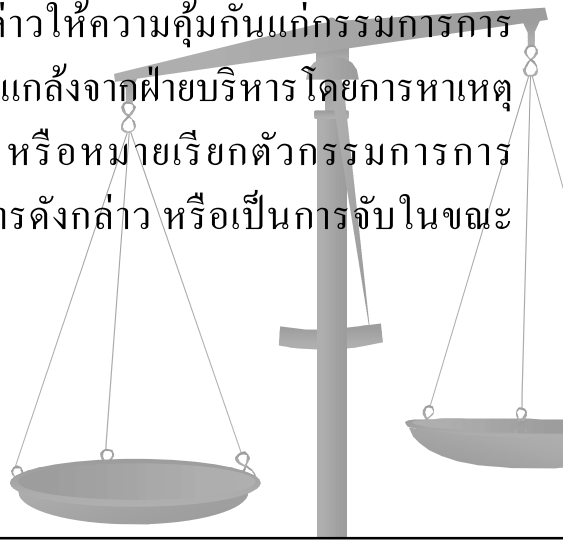
มาตรา ๒๒๗ ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ มีผลใช้บังคับ ห้ามมิให้จับ ค่อมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปสอบสวน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือในกรณีที่จับในขณะที่กระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับกรรมการการเลือกตั้งในขณะที่กระทำความผิด หรือจับหรือค่อมขังกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น ให้รายงานต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน และให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้ แต่ถ้าประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ถูกจับหรือค่อมขัง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ดำเนินการ

บทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองแก่กรรมการการ
เลือกตั้งจากการกลั่นแกล้งจากฝ่ายบริหารโดยการหาเหตุ
ให้มีการจับ ค่อมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการ
เลือกตั้งให้ดำเนินการดังกล่าว หรือเป็นการจับในขณะ
กระทำผิด

จับ

